

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI

OKUL ÇAĞINDAKİ ÇOCUKLARDA PİKTOGRAM İLE ÖLÇÜLEN
BEDEN ALGISININ BEDEN KİTLE İNDEKSİ İLE UYUMU VE BEDEN
MEMNUNİYETSİZLİĞİNİN İNCELENMESİ

TEZİ YAZAN
Özge ŞİBDAR

1. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Nurgül ÖZPOYRAZ

2. Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mustafa KALE

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Ufuk KOCATEPE

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Soner ÇAKMAK (Çukurova Üniversitesi)

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Mehmet Emin DEMİRKOL (Çukurova Üniversitesi)

MERSİN / NİSAN 2023

ONAY SAYFASI

T.C. ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

2021011017 numaralı öğrencimiz olan **Özge ŞİBDAR** tarafından hazırlanan “Okul Çağındaki Çocuklarda Piktogram İle Ölçülen Beden Algısının Beden Kitle İndeksi İle Uyumu ve Beden Memnuniyetsizliğinin İncelenmesi” başlıklı bu tez çalışması jürimiz tarafından **oybirliği** ile **Psikoloji** Ana Bilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Suret İmzalıdır)

Üniv. İçi – (1.Tez Danışmanı)– Jüri Başkanı: Prof. Dr. Nurgül ÖZPOYRAZ

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Suret İmzalıdır)

Üniv. İçi – (2.Tez Danışmanı)– Jüri Üyesi: Doç.Dr.Mustafa KALE

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Suret İmzalıdır)

Üniv. İçi – Jüri Üyesi: Dr.Öğr.Üyesi Ufuk KOCATEPE

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Suret İmzalıdır)

Üniv. Dışı – Jüri Üyesi: Doç.Dr. Soner ÇAKMAK
(Çukurova Üniversitesi)

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Suret İmzalıdır)

Üniv. Dışı – Jüri Üyesi: Doç.Dr.Mehmet Emin DEMİRKOL
(Çukurova Üniversitesi)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

24/04/2023

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Suret İmzalıdır)

Prof. Dr. Murat KOÇ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ndaki hükümlere tabidir.

İTHAF

Sevgili aileme ithafen...

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

24/04/2023

Özge ŞİBDAR

TEŞEKKÜR

Çalıőmam boyunca akademik destekleriyle bana yardımcı olan değerli tez danıőmanlarım Doç. Dr. Mustafa KALE' ye ve Prof. Dr. Nurgül ÖZPOYRAZ 'a en içten teőekkürlerimi sunarım. Tez savunmamda jüri üyesi olarak katılan Dr. Öğr. Üyesi Ufuk KOCATEPE, Doç. Dr. Soner ÇAKMAK ve Doç. Dr. Mehmet Emin DEMİRKOL hocalarıma fikirleriyle destek verdikleri için teőekkürlerimi sunarım. Yaőamımın her döneminde beni destekleyen ve yüreklendiren annem ve babama en içten dileklerle teşekkür ederim.

ÖZ**OKUL ÇAĞINDAKİ ÇOCUKLARDA PİKTOGRAM İLE ÖLÇÜLEN BEDEN
ALGISININ BEDEN KİTLE İNDEKSİ İLE UYUMU VE BEDEN
MEMNUNİYETSİZLİĞİNİN İNCELENMESİ****Özge ŞİBDAR****Yüksek Lisans Tezi, Psikoloji Ana Bilim Dalı****1. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Nurgül ÖZPOYRAZ****2. Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mustafa KALE****Nisan 2023, 72 sayfa**

Bu araştırmada, çocukların beden algısının değerlendirilmesinde önemli bir araç olan Çocuk Beden Algısı Ölçeği'nin (Children's Body Image Scale) Türkiye'de okul çağındaki çocuklarda uygulanarak incelenmesi amaçlanmıştır. Kesitsel tarama modeli niteliğinde olan araştırmanın örneklemini, 164'ü erkek ve 144'ü kız olmak üzere toplam 308 okul çağında çocuklar oluşturmuştur. Örneklem grubuna çocuk bilgi formu ve Collins tarafından geliştirilen Çocuk Beden Algısı Ölçeği, Antropometrik Ölçümler ve araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programında çözümlenmiştir. Çocukların beden memnuniyetsizliği düzeyleri arasında fark bulunup bulunmadığı Oneway ANOVA testi ile test edilirken, seçilen bazı değişkenlerin beden memnuniyetsizliğinin önemli bir yordayıcısı olup olmadıkları çoklu lojistik regresyon analizi ile incelenmiştir. Bu araştırmadan elde edilen bulgular, DDDBS'deki değişimin kız çocuklarda erkek çocuklara göre daha yüksek olmasına karşın aradaki fark anlamlı bulunmamıştır. Ayrıca yaş, cinsiyet, BKİ değişkenlerinin beden memnuniyetsizliğinin önemli yordayıcıları olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın güçlü yönleri, sınırlılıkları ve katkıları ilgili literatür ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beden algısı, beden memnuniyeti/memnuniyetsizliği, okul çağı, piktogram

ABSTRACT**COMPATIBILITY OF BODY PERCEPTION MEASURED BY PECTOGRAM
WITH BODY MASS INDEX IN SCHOOL-AGE CHILDREN EXAMINATION
OF BODY DISSATISFACTION****Özge ŞİBDAR****Master Thesis, Department of Psychology****1. Supervisor: Prof. Dr. Nurgül ÖZPOYRAZ****2. Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Mustafa KALE****April 2023, 72 pages**

In this study, it is aimed to examine the Children's Body Image Scale, which is a humid tool in the evaluation of children's body image, by applying it to school-age children in Turkey. The sample of the research, which is a cross-sectional screening model, consisted of a total of 308 school-age children, 164 of whom were boys and 144 of whom were girls. The child information form and the Child Body Image Scale developed by Collins, Anthropometric Measurements and the Personal Information Form prepared by the researcher were applied to the sample group. The obtained data were analyzed in SPSS Program. While the difference between the body dissatisfaction levels of the children was tested with the Oneway ANOVA test, it was examined by multiple logistic regression analysis whether some selected variables were an important predictor of body dissatisfaction. The findings of this study showed that although the change in DDBS was higher in girls than in boys, the difference was not significant. In addition, age, gender and BMI variables were found to be important predictors of body dissatisfaction. The strengths, limitations and contributions of the research are discussed in the light of the relevant literature.

Key Words: body perception, body satisfaction/dissatisfaction, school age, pictogram

İÇİNDEKİLER

KAPAK.....	i
ONAY SAYFASI	ii
İTHAF.....	iii
ETİK BEYANI	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZ	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
EKLER LİSTESİ	xiii
1. GİRİŞ	1
2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE LİTERATÜR	4
2.1. Beden Algısı	4
2.1.1. Beden Algısının Bileşenleri.....	5
2.2. Beden Memnuniyetsizliği.....	6
2.2.1. Çocuklarda Beden Memnuniyetsizliği	7
2.2.2. Beden Memnuniyetinin İlişkilendirilmesi ve Tahmin Edicileri.....	9
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	12
3.1. Katılımcılar	12
3.2. Araştırmanın Yapılışı	12
3.3. Araştırmada Kullanılan Materyaller	13
3.3.1. Çocuk beden algısı ölçeği (Children Body Image Scale).....	13
3.3.2. Çocuk Bilgi Formu	15
3.3.3. Antropometrik Ölçümler	15
3.4. Araştırma Modeli.....	16
3.5. Araştırma Verilerinin Analizi	16
4. BULGULAR.....	17
5. TARTIŞMA	33
5.1. Güçlü yönler ve sınırlamalar	38
5.2. Öneriler.....	38

KAYNAKÇA.....	40
EKLER.....	46

KISALTMALAR

- CBIS** : Children Body Image Scale
BKİ : Beden Kitle İndeksi
DDBS : Beden Memnuniyetsizliği
WHO : World Health Organization
vd. : ve diđerleri
SPSS : Statistical Package for the Social Sciences

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.	Katılımcıların Demografik Bulguları.....	17
Tablo 2.	Beden Ölçülerine İlişkin Bulguların İncelenmesi.....	18
Tablo 3.	Beden Ölçülerine Ait Normallik Değerlerinin İncelenmesi.....	19
Tablo 4.	Algılanan Puan Kategorilerine Göre BKİ Farkı	21
Tablo 5.	Algılanan Puanların Cinsiyet Değişkine Göre Karşılaştırmaları	22
Tablo 6.	Çocukların Memnuniyet Düzeyleri ile Cinsiyet Değişkenleri Arasındaki Farklılıklar	22
Tablo 7.	Çocukların Beden Ölçüleri ile Cinsiyet Değişkenleri Arasındaki Farklılıklar.....	23
Tablo 8.	Kız Çocuklarda Parametreler Arasındaki İlişki	24
Tablo 9.	Erkek Çocuklarda Parametreler Arasındaki İlişki.....	26
Tablo 10.	Bedenlerinden Memnun Olma Durumu ile Boy, Kilo ve BKİ Değerleri Arasındaki Farklılıklar	28
Tablo 11.	Algılanan Beden Ölçüsü	29
Tablo 12.	İdeal Beden Ölçüsü	29
Tablo 13.	Çocukların Memnuniyet Düzeyleri ile Yaş Grupları Değişkeni Arasındaki Farklılıklar	30
Tablo 14.	Çocukların Beden Ölçüleri İle Buldukları Yaş Grupları Arasındaki Farklılıklar.....	30
Tablo 15.	Çocukların Beden Ölçüleri ile Buldukları Yaş Grupları Arasındaki Farklılıkların Kaynağının Post Hoc Tukey Testi ile İncelenmesi.....	31
Tablo 16.	Beden Memnuniyetine Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi	32

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Cinsiyete Göre Çocuklar İçin Resimli Beden Algısı Ölçeği.....	14
Şekil 2. Sağlık Bakanlığına Göre Çocukların BKİ Gruplarının İncelenmesi.....	20

EKLER LİSTESİ

EK 1. Tez/Araştırma/Anket/Çalışma İzni/Etik Kurulu İzini Talep Formu ve Onay Tutanak Formu	46
Ek 2. Bilgilendirilmiş Onam Formu	50
EK 3. Veli Onam Formu.....	51
EK 4. Çocuk Bilgi Formu	53
Ek 5. Çocuk Beden Algısı Ölçeği (Children's Body Image Scale)	54
EK 6. Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Etik İzin Yazısı	55
EK 7. Çağ Üniversitesi Rektörlüğü Tez Etik İzin Yazısı.....	56
EK 8. Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Anket İzin Yazısı	57
EK 9. Adana Milli Eğitim Müdürlüğü Tez Anket İzin Yazısı	58

1. GİRİŞ

Çocukluk döneminde beden algısı farkındalığının artmasıyla beraber bu yaş grubu çocuklarda beden memnuniyetsizliğinin açıklanması önemli görülmektedir. Beden memnuniyetsizliği sadece anlık bir mutsuzluk kaynağı olmamakla birlikte aynı zamanda önemli sağlık sonuçlarına da sebep olabilmektedir. Özellikle ergenlik öncesinde çocuklarda beden memnuniyetsizliğinin belirlenmesi, ergenlik döneminde yaşanabilecek sağlık problemleri için bir erken müdahale olabileceği düşünülmektedir. Öyle ki, araştırmalar ergenlik dönemi beden memnuniyetsizliğinin düşük benlik saygısı, depresif belirtiler, uyku bozukluğu, stres ve sosyal durumlarda düşük özgüven, sağlıksız beslenme ya da kas geliştirme davranışlarında bulunma, düzensiz yeme, klinik yeme bozuklukları sorunlarının ortaya çıkmasında bir risk faktörü oluşturduğunu göstermektedir. Davison, Markey ve Birch (2003) tarafından kızlar üzerinde yürütülen araştırmaya göre yedi yaşında kilo kaygısını yüksek düzeyde hissediyor olmak çocukları daha çok diyet kısıtlaması yapmaya ve düzensiz yeme tutumlarında bulunmaya sevk ettiği benzer şekilde dokuz yaşındaki kız çocuklarında daha fazla diyet yapma olasılığını öngördüğünü bulmuştur. Bu bulgular ergenlerdeki bulgularla tutarlı olmaktadır. Bununla birlikte, çocukluk dönemi beden memnuniyetsizliğinin henüz belirlenmemiş farklı olumsuz sonuçlarının olabileceğini düşündürmektedir. Ülkemizde alan yazında beden algısı konusu oldukça yeni olup, özellikle erken çocukluk ve okul çağı çocuklarıyla yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Bu sınırlılığın nedeninin beden algısını ölçme araçlarının ülkemizde henüz geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılmamış olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Bu araştırmada, okul çağı çocuklarının beden algısı ve beden memnuniyetsizliği incelenmiştir.

Okul çağında arkadaş çevresi daha da genişleyen çocuğun yakın akran ilişkilerinin ruhsal gelişim üzerinde etkisi de önemlidir. Özellikle bu dönemdeki çocuklar için akranlarının onlar hakkındaki görüş ve düşünceleri önemli bir ölçüt haline gelmektedir. Çocukların birbirlerinin vücut ölçülerindeki farklılıkları keşfetmesiyle beraber kimi zaman akran zorbalığı da görülebilmektedir. Özellikle şişman, çok uzun ya da çok kısa boy gibi vücut özelliklerine sahip olmak zorbalığa maruz kalmaya neden olabilmektedir. Akranlar arasında ideal beden görünüşüyle uyumlu olup olmama durumu, akranlar tarafından dışlanma ya da kabul görme üzerinde etkili olduğu öne sürülmektedir. Koç'a (2007) göre zorbalık ile çocukluk ve ergenlik dönemlerinde okul ortamında yoğun olarak karşılaşmaktadır. Bu tür davranışlar yalnızca kurban ve zorba olanları değil aynı

zamanda tanıklık edenleri de etkileyip yetişkinlik döneminde sorun oluşturabilir. Gelişim sürecinde içinde bulunulan evre bir sonraki evreyi etkilemektedir. Okul çağı çocukluğu ergenlik evresi öncesinde yer aldığından bu dönemin etkileri ergenlik sürecini de etkileyebilmektedir. Özellikle ergenlik sürecine gelindiği zaman okul çağı döneminde çocukların beden algılarına ilişkin bu değerlendirmeleri daha da şekillenmektedir.

Bu yaş aralığındaki çocuklar ergenlik öncesi dönemle beraber artık kendi kimliklerini oluşturmaya yönelik arayış içindedirler. Bu dönemde bireyselleşme çabasında olan çocuk bağımsız olmaya yönelik davranırlar, sosyal çevrelerinde kabul görmeye çabalarlar ve dış görünüşleri ile fazla ilgilenirler. Çocukluk döneminde görülen beden memnuniyetsizliği ile kendine güveni olmayan, benlik saygısı düşük, çevresiyle ilişki kurması zayıf ve depresif çocukların ortaya çıkması ergenlik dönemindeki beden memnuniyetsizliği olan çocuklarda bu belirtilerin daha da artmasına yol açmaktadır. Ancak mevcut literatür incelendiğinde, ülkemizde okul öncesi dönemi değerlendiren Kale, Hurşidi ve Karaboğa (2021) tarafından yapılmış olan ölçme araçlarının psikometrik uygunluğunu değerlendiren araştırma yer alsa da okul çağı çocuklarının beden algısını belirlemeye ilişkin ölçme aracı bulunmamaktadır.

Bu ölçeğin kullanımıyla birlikte çocukluk döneminde beden algısı değerlendirmesinde hangi faktörlerin etkili olduğu belirlenebilecektir. Okul çağı çocuklarında beden algısı gelişiminin öneminin anlaşılması önleyici müdahale yöntemlerinin ortaya konulmasına yardımcı olarak alana katkı sağlayacaktır. Beden algısı ile ilgili görsel ölçekler farklı kültürlerle uyarlamalar yapılarak çocukluk dönemi çalışmalarında yaygın olarak kullanılmaktadır. Görsellerin yer aldığı silüet ölçeğinin kullanımının basit ve kolay olması uygulama yaparken avantaj sağlamaktadır.

Bu çalışmanın yapıldığı yaş aralığında okur yazarlık süreci başlayacağı için çocuğun araştırmada kullanılan piktogram ölçeğini anlamasını kolaylaştırır. Dünya üzerinde beden algısını değerlendirmeye yönelik farklı ölçüm araçlarının kullanımı bulunmaktadır. Yapılan çalışmalarda anket şeklinde ölçüm araçlarının kullanım yüzdesinin Brezilya'da %10, Amerika'da ise %18.2 den az olduğu bulunmuştur. Silüet şeklinde görselli ölçeklerin kullanım yüzdesi %60.6 olacak şekilde çalışma yapılmıştır (Neves vd., 2017). Piktogram ölçeğinin kullanımının kısa olması ve az zaman içerisinde uygulama yapılabilmesi çeşitli ülkelerdeki yaygınlığını arttırmıştır.

İlgili literatür incelendiğinde ülkemizde okul çağı çocuklarının beden algısının belirlenmesine yönelik bir ölçüm aracının olmadığı görülmektedir. Mevcut çalışmanın amacı bu ölçeği kullanan çocuklarda beden ölçüsü memnuniyetsizliğinin boyutunu

araştırmak ve okul ağı çocuklarda beden algısı leđi bulunmadığı için Collins (1991) tarafından geliştirilen beden algısı leđinin Türkiye’de okul ağı ocuktardan oluşan bir örneklemede psikometrik uygulaması yapılarak incelemektir. Ölçek daha sonra bu alanda yapılacak araştırmalara destekleyici olması ve alandaki literatürün artmasına katkı sağlaması açısından önemlidir.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE LİTERATÜR

2.1. Beden Algısı

Beden algısı, bireyin bedeninin ölçüleri, şekli ve görünümüne ilişkin zihinsel imgeleri ve bu imgeler hakkındaki duygularıdır (Slade, 1994). Beden algısı; fizyolojik, bilişsel, duygusal ve sosyo-kültürel bileşenleri içeren çok boyutlu bir kavramdır. Bireyin geçmiş deneyimleri beden algısının gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Bireyin geçmişte kendi vücuduna verdiği tepkiler ve çevresinden kendi vücudu ile ilgili aldığı tepkiler bireyin beden algısının oluşumunda etkilidir (Tazegül, 2018).

Beden algısı, yaşamın ilk yıllarından itibaren annesinin bir uzantısı şeklinde yaşayan bebeğin anne ile ayrışma sürecinde çevrenin farkına vararak annesinin bedeninden kendi bedenini ayırt etmeye başlamasıyla ortaya çıkar. Bebek kendisinin başka insanlardan farklı olduğunu anlamaya başlar. Beden algısı, kendisinin olmayan beden ile kendi bedenini ayırt etmeye başladığı zaman şekillenir. Beden algısı olgusu ömür boyu sürer fakat zaman içinde değişikliğe uğrayabilir (Demirer, 2003).

Ayna kuramını ortaya atan Psikanalist Jacques Lacan'a göre bebeklik, ayna evresi denilen bir dönemde bebeğin kendine yabancılaşmasının ve özdeşleşmesinin başladığı dönemdir denilebilir. Bebek aynada kendi yansımını gördüğünde annesini kendi vücudundan ayırt etmeye başlar. Lacan'ın ayna kuramına göre 1,5 yaş civarındaki bebekler kendilerini başkalarıyla karşılaştırır. Bu sayede çocuk aynaya baktığında kendisini seyrederek kendi bedeni ve davranışıyla özdeşleşir (Tuzgöl, 2018).

Beden algısı olgusu; ilk olarak 1920 yılında Paul Schilder tarafından ortaya atılmıştır. Schilder, beden algısının sadece bilişsel yapılarda değil, aynı zamanda ilişkileri ve tutumları da içerdiğini "The Image and Appearance of Human Body" isimli kitabında şöyle bahsetmiştir. "Beden algısının tanımı; insanların zihinlerinde modellediği kendi vücutlarının fotoğrafları ve insanların kendilerini nasıl gördükleri hakkında ne düşündükleri şeklinde açıklanmıştır" (Schild, 1950 & Grogan, 2007). Schilder'e (1950) göre; olumsuz beden algısına sahip kişiler kilolu olmadıklarında bile kendilerinin fazla kilolu olduklarını düşünürler.

Beden algısının oluşmasında bebeklik döneminden başlayarak etkili olan beslenme alışkanlıkları, çocukların içinde buldukları gelişim döneminin özellikleri, anne ve baba tutumları, akran grupları, medya gibi faktörler yer almaktadır (Sezer, 2018). Beden algısını değerlendirme boyutları; algısal (bedenimizi nasıl algıladığımız), bilişsel (bedenimiz hakkında ne düşündüğümüz), duyuşsal (bedenimiz hakkında ne hissettiğimiz)

ve davranışsal (beden memnuniyetsizliği durumunda ne tür davranışlar sergiliyoruz) olarak dört boyuttan oluşmaktadır (Grogan, 2008). Birey kültür, medya, sosyal çevre ve bireysel faktörlerle etkileşime girer ve bu etkileşim sonrasında bedenine yönelik olumlu ya da olumsuz beden algısı değerlendirmesi yapabilir (Healey, 2014). Olumlu beden algısı işlevselliğe değer verme, beden deneyimlerinde farkındalık ve dikkatli olma, tehditlerle başa çıkma yeteneğine sahip olma şeklinde davranışları içermektedir (Healey, 2014). Olumsuz beden algısı beden memnuniyetsizliği ile ilişkilendirilir (Stice, 1994).

Beden algısında dış görünüşe atfedilen değerlendirme ve anlamlar; yaşanan toplumun sosyo-kültürel değerlerine göre değişmektedir. Beden algısı nesnelen çok öznel bir değerlendirme olup kişinin kendisini nasıl algıladığı ile ilgilidir. Secord ve Journard'a (1953) göre; kişilerin beden algıları vücutlarının bazı bölgelerinden memnun olup memnun olmamalarına göre değişebilmekte ve beden algısı bedende beğenilen organ öncelik alınarak gelişebilmektedir. Beden algısı tutumlarla ilgili çok boyutlu bir yapıdır. Biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel etkiler altında gelişir ve değişir (Ata ve ark., 2014). Bu bağlamda; kişilerin kendi beden algıları, başkalarının onların bedenlerine dair fikirleriyle uyumlu olmayabilmektedir (Cooper ve ark., 2007).

2.1.1. Beden Algısının Bileşenleri

Beden algısının gerçek beden, beden ideali ve beden sunumu olmak üzere üç ana bileşeni bulunmaktadır (Yılmaz, 2017). Gerçek beden; nesnel olarak görülebilir ve ölçülebilir. Genlerden oluşarak çevresel etkenlerle biçimlenmekte ve değişmektedir (Temel, 2005). İnsanların bedenlerini görme biçimlerine duyguları dahildir. Öte yandan; ırk ve çevre normlarına göre yapılan kıyasla bedenlerini nasıl gördükleri değişebilir (Ünüvar, 2006). Özaltın'a (2003) göre; gerçek beden bir güç sistemine sahiptir. Genetik ve çevresel uyaranlar sürekli olarak değişmekte ve kendisine verilen tepkiler şeklinde farklı hızlarda gerçek beden gelişmektedir.

Beden ideali; Temel'e (2005) göre vücudun bir parçasına veya tamamına dair arzu edilen formu olarak tanımlanır. Ayrıca beden ideali kavramı; kişilerin bilinçli veya bilinçsiz olarak bedensel gerçeklik ve beden sunumlarını çocukluktan yetişkinliğe kadar özümstedikleri ve benimsedikleri standartlar ve kurallarla karşılaştırmalarını da kapsamaktadır. Ünüvar'a (2006) göre, beden ideallerinin gelişimi kişinin doğumdan sonra kendi bedenini başkalarının bedeniyle karşılaştırmasıyla başlar ve hayatı boyunca devam eder.

Beden sunumu olgusu sadece dış görünüşlerin bilinçli olarak nasıl sergilendiği değil, aynı zamanda bedenın duygu, irade ve niyetin ifadesi olarak nasıl işlev gördüğü ve bedenın sosyal çevreye kendini nasıl sunduğudur (Ünüvar, 2006). Souto ve Garcia'ya (2002) göre, beden sunumu sadece bakımla ilgili değildir; niyet, irade ve duyguyu yansıtan vücut hareketlerini ve vücut duruşlarını içerir. Ayrıca beden sunumu; ideal bedeni etkileyebilir, gerçek bedeni değiştirebilir. Morrison ve diğerlerine (2004) göre, beden algısı olgusu iki aşamalıdır. Birinci kademe; beden algısının değerlendirilmesidir. Bu durumda, bireysel olarak kişinin kendi fiziksel görünümü hakkında inançlarını ve algılarını analiz etmesini ve değerlendirmesini kapsamaktadır. İkinci kademe ise kişinin beden algısına dair yatırımdır. Beden algısı yatırımı; kişinin kişisel olarak arzuladığı vücuda sahip olmaya yönelik çabasını ve gerçekleştirdiği bireysel eylemleri ifade eder.

2.2. Beden Memnuniyetsizliği

Beden memnuniyetsizliği; bireyin bulunduğu beden görünümüne yönelik algısı ile sahip olmak istediği ideal beden görünümü algısı arasındaki fark sonucunda ortaya çıkan olumsuz tutum, düşünce ve duygular olarak tanımlanmıştır. Bireyin bedenine yönelik algısı ve idealize etmiş olduğu beden arasındaki fark beden memnuniyetsizliğinin derecesini belirtmektedir (Collins, 1991). Birey ideal vücut şeklinin zihin temsilinden ne kadar uzaklaşırsa beden memnuniyetsizliği de o kadar artmaktadır. Beden memnuniyetsizliği kilo, yaş, cinsiyet ve fiziksel kusurlardan bağımsız olarak herkes tarafından görülebilir (Hekimoğlu, 2019).

Ziyalar'a (1980) göre, beden algısının oluşumunda cinsiyet özellikleri önemlidir. Erkeklerin kendi fiziksel özelliklerine, kadınların ise diğerlerinin bedenleri hakkında ne düşündüklerine değer verdikleri söylenir. Bu nedenle; güçlü olmak erkeklerin değer verdiği bir olgu, güzellik ise kadınların değer verdiği bir olgu haline gelmiştir. Alagül'e (2004) göre; kadınlara toplumdaki statü ve itibarları açısından dış görünüşlerinin diğer alanlardan daha önemli olduğu anlatılmaktadır. Oğuz'a (2005) göre, kadınlar için bedenleri toplumdaki kariyerleri için önemliyken, erkekler için zeka ve sağlık faktörleri daha önemli rol oynamaktadır. Öte yandan iddiaya göre iki cinsiyet arasındaki ebeveynlik tarzlarının beden algısında farklılıklara yol açtığını bildiren araştırmalar da var. Bu durumda kızlara güzelliğin değerli olduğu, erkeklere ise fiziksel güç ve becerinin daha değerli olduğu öğretilir.

Araştırmalara göre; beden memnuniyetsizliği, düzensiz yemek yeme ve sağlıksız beslenme, kilo alıp verme, sağlıksız kilo kontrolü ve düşük düzeyde fiziksel aktivite

davranışları için risk faktörü oluşturmaktadır. Araştırmalar yeme bozukluğu olan ve olmayan kadınlarda beden memnuniyetsizliğinin en belirleyici faktörünün vücut ağırlığı olduğunu gösteriyor (İren, 2021). Leavitt'e (2004) göre, kadınlarda bedenlerinin zayıf, erkeklerde ise kaslı olunması gerektiği fikri bulunmaktadır. Bu şekilde mutlu ve başarılı hissedildiği düşüncesinin olması bu vücut özelliklerinin karşılanamaması durumunda her iki cinsiyette de yetersizlik hissine ve beden memnuniyetsizliğine yol açabilir.

2.2.1. Çocuklarda Beden Memnuniyetsizliği

Yaşam boyunca beden algısına yönelik oluşacak inanç ve fiziksel gelişimi iyileştirmeye dair sağlıklı davranışlar çocukluk döneminde oluşmaktadır. Çocukların bedenlerine ilişkin değerlendirmeyi yapabilmesi için sözel ifade ve bilişsel gelişim becerileri belirleyicidir (Tatangelo, McCabe, Mellor ve Mealey, 2016). Bu dönemde çocuğun düşüncesi duyu organlarıyla algılayabildiği mantıksal düşüncedir. Çocuklar bilgileri mantıklı ve organize olacak şekilde muhakeme edebilir. Okul çağı çocuklarının bazı problemleri çözebilecek düzeye gelmesinin sebebi de bilişsel olarak ilerlemiş olmalarıdır. Smolak'a (2002) göre, çocukların 6 yaşından itibaren çevrelerindeki şişman kişilere yönelik ön yargıları fark edebildiklerine ve bu yaştan itibaren beden memnuniyetsizliği göstermeye başladıklarına dikkat çekmiştir.

Okul çocuğunun beden algısı değerlendirmesi, cinsiyet rolünün kabulüne, akran ilişkilerine ve öğrenme yeteneği gelişimine odaklanır. Bu dönemde psikososyal sorunlar ortaya çıkabilir. Beden ölçüsü normal olsa bile çocuk duygusal olarak vücut ölçüsünü kabul edemez. Çocuğun olumlu beden algısı kişilik gelişiminin ve ego bütünlüğünün en önemli göstergesidir. Bir çocuğun gelişiminin farklı aşamalarındaki deneyimlerini organize etme biçimi, beden kavramının ve beden sınırlarının kesin olarak tanımlanmasına olanak sağlar. Beden algısı oluşum süreci kişisel beden idealleri, yetiştirilme tarzı, kültür ve eğitim gibi beden gerçekliğini etkileyen birçok faktöre güçlü bir şekilde dayanmaktadır (Hamurcu, 2014).

Dünya Sağlık Örgütü'nün gelişim sürecinde belirttiği kriterlere göre 10 yaş çocukluğun sonu ve bu yaş dönemi insan oluşumunun temeli olarak kabul edilir. Çocukluk yaşlarında beden algısı farkındalığının artmasıyla beraber çocuk bedeniyle ilgili yapılan yorumlara duyarlı olmaktadır. Çocuğun bunlarla baş etme becerilerinin henüz gelişmemiş olması ergenlik ve yetişkinlik dönemi için çeşitli olumsuz sonuçla ilişkilendirilmektedir. Çocuklarda beden memnuniyetsizliğinin yaygınlığının arttığı

gözlenmektedir. Bu alanda çok az araştırma yapılmıştır ve çocuklarda beden memnuniyetsizliği problemlerinin neler olduğu gösterilmemiştir.

Yakın zamana kadar beden memnuniyetsizliğinin ergenlikte ortaya çıktığı düşünülüyordu. Ancak yeni bir çalışma çocukların daha genç yaşta beden boyutlarıyla ilgili endişeler yaşadıklarını gösteriyor. Birleşik Krallık'ta yapılan bir çalışmada dokuz yaşındaki çocuklara kadar görülen beden memnuniyetsizliğinin kısıtlı yeme davranışı ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Knowles vd., 2013).

Çocuklar beden memnuniyetsizliği ile ilgili değerlendirmeleri oyuncaklar yoluyla, video oyunlarından etkilenecek, medyadan gözlemleyerek çok genç yaşta öğrenebilirler (Martin, 2010). Çocuk kitaplarının içerik analizi ve video içeriklerindeki ince kadın beden görüntüsü şeklinde kültürel ideali vurguladığı görülmektedir (Herbozo vd., 2004). Algılanan beden görüntüsü ile video oyunları ve bilgisayar içeriklerinde zaman geçirmek arasındaki ilişki kızlarda görünüm ve kilo ile ilgili endişelerin oluşmasında etkili bulunmuştur. Dijitalde ön plana çıkan oyunlardaki karakterler daha kaslı, güçlü şekilde ortaya konuyor. Yapılan deneysel çalışmada kaslı ve zayıf karakterlerle bir video oyunu oynadıktan sonra erkek katılımcıların daha düşük beden algısı bildirdikleri bulundu.

Kızların beden memnuniyetsizliği genellikle ağırlık ve şekil memnuniyetsizliğine odaklanır ancak yüz hatları ve cilt görünümü gibi diğer fiziksel özelliklerle de ilişkili olabilir (Wertheim & Paxton, 2011). Erkekler olduklarından daha ince, daha güçlü ve daha kaslı olmak isterler (Ricciardelli & McCabe, 2011). Bu bağlamda erkekler beden memnuniyetsizliğini değerlendirirken atletik performans, daha fazla hız, güç, zindelik ve dayanıklılık arzusuyla ilgili endişelere odaklanabilir (Ricciardelli & McCabe, 2011). SJ Paxton ve S.R. Damiano tarafından kadınlar kilosuna ve vücut şekline, erkekler zayıflık ve kaslılığına yüksek değer verdiği ve bu vücut özelliklerine yatırım yaptığı zaman sorun olarak değerlendirilmektedir (Cash, 2002). Ayrıca, zayıf beden ideali önem kazandıkça ve sosyal ağlarda geçirilen süre uzadıkça, kısıtlı yeme davranışı da artmaktadır. Bu durum medyaya maruz kalan ve sosyal çevrelerinde görünüşleri hakkında iletişim kuran çocukların yeme bozuklukları açısından risk altında olduğunu göstermektedir (Damiano vd., 2015).

Çocuklarda gözlemlenen beden algısı tutumları zayıf insanların zeki olduğu şeklinde olup şişmanlar hakkında arkadaş canlısı, başarılı, istekli gibi olumlu tutumlar ya da olumsuz tutum olarak şişman insanlar ile ilgili tembel ve zayıf iradeli şekilde beden algısı tutumları bulunmaktadır. Bunun sonucu olarak daha büyük vücut ölçülerine sahip bireylerin ayrımcılığa uğramasına neden olunabilir. Çocuklarda ayrımcılığın etkisini alay

edilen, izole edilen, zorbalığa uğrayan olarak veya büyük vücut boyutları nedeniyle çocukta düşük benlik saygısı, beden memnuniyetsizliği, düzensiz yeme şeklinde sağlık sorunları olarak görülmektedir (Paxton & Damiano, 2017).

Yeme tutumunun çocuk versiyonu kullanılarak yapılan test sonuçlarında üçüncü ve altıncı sınıf arasında okuyan çocukların %45'i daha ince olmak isterken, %37'si o zamana kadar kilo vermeyi denemiştir ve %6.9 oranında çocukta anoreksiya nervoza görülmüştür. Normal kilolu ve obez çocukların bulunduğu bir diğer çalışmada 9 yaşındaki çocukların üçte biri ve dört ile on ikinci sınıflar arasındaki gruplar ölçüldüğünde beden algısında bozulma ve tıkanırcasına yeme davranışı bulunmuştur (Collins, 1991).

Son yıllarda farklı ülkelerde çocuklarla yapılan çalışmalarda pek çok çocuk bedenlerinden memnun olmadıkları ve bedenleri konusunda endişe duyduklarını belirtmişlerdir. Çocuklar vücut büyüklüğü ve şekli ile meşgul olma, fazla kilolu olmaları, daha az yemek yeme ve kilo vermek için egzersiz yapmak gibi kilo verme davranışlarında bulunmaktadırlar (Ricciardelli & McCabe, 2001). Erken yaşlardan itibaren olumsuz bir beden algısına sahip olunması yetişkinlikte bireyin iyi oluş halini etkileyebilir. Gençlik çalışmaları dışında, küçük yaşlarda beden memnuniyetsizliği hakkında çok daha az şey bilinmektedir. Bu önemli bir boşluk oluşturmaktadır. Çünkü yaşam tarzının oluşması ve sağlıklı kilo farkındalığının temelleri çocukluk veya ergenlik öncesi dönemde atılıyor gibi görünüyor.

Çocuklarda beden memnuniyetsizliğini ölçümlemeye dair sınırlılığın bulunması da etkilenen grupla çalışmayı zorlaştırabilmektedir. Piktogram ölçeklerinin çocuklarda beden memnuniyetsizliğini ölçmek ve çocukların beden memnuniyet düzeylerini belirlemek için çeşitli ülkelerde uyarlama çalışmaları yapılmaktadır. Bu ölçeklerin alanda yaygın olarak kullanılmasını görmektedir. Çocuklarda beden algısını ölçmek yetişkinlere göre daha zordur çünkü çocukların dikkati daha fazla dağılır ve soruları anlamakta güçlük çekerler. Bu nedenle ölçümler daha kısa zamanda yapılmalı ve ifadeler basit olmalıdır (Rolland, Farnill ve Griffiths, 1997; Thelen, Powell, Lawrence ve Kuhnert, 1992). Piktogram ölçeğinin uygulama sırasında çok zaman almaması çocuklarda kullanım yaygınlığını arttırmaktadır.

2.2.2. Beden Memnuniyetinin İlişkilendirilmesi ve Tahmin Edicileri

Mevcut yapılan beden algısı araştırmalarının çoğu, bilişsel-davranışçı paradigmadan yola çıkmaktadır. Bilişsel-davranışçı modelde, iki faktör beden algısının oluşumunu etkiler: geçmişe yönelik ve gelişimsel faktörler ile yakın zaman olayları ve süreçler.

Geçmişe yönelik ve gelişimsel faktörler; kişinin vücuduna yönelik duygu, düşünce ve davranışlarını etkileyen geçmiş olayları, tutumları ve deneyimleri içerir. Geçmişe yönelik ve gelişimsel faktörler; kültürel sosyalizasyon, fiziksel özellikler, kişilerarası deneyimler ve kişilik özellikleri olmak üzere dört etkenden oluşmaktadır. Geçmişe yönelik ve gelişimsel faktörler genellikle çocukluk ve ergenlik döneminde fiziksel görünümle ilgili yaşanan sosyalleşmeyi açıklamaktadır. Kültürel sosyalizasyon kavramı; beklentilerin ve görünüm standartlarının, fiziksel özelliklerin, kabul edilen ve sosyal olarak kabul edilemez aktarımını kültür yoluyla ifade eder. Kişiler arası deneyimler; kültürel mesajlara ek olarak, aile üyeleri, akranlar ve hatta yabancılarla sözlü ve sözlü olmayan iletişim yoluyla iletilen mesaj içerir. Bir kişinin fiziksel özellikleri de sosyal etkileşimlerini etkileyen bir faktördür (Cash, 2002).

Yakın zaman olayları ve süreçleri, beden algısına dair tecrübelerin devam etmesinde etkili olan içsel diyaloglar; otomatik düşünceler, yorumlar vb., beden algısı duyguları ve telafi edici strateji ve davranışlar; kusma, müshil kullanımı, aşırı egzersiz vb. gibi faktörlerden oluşur (Cash, 2002). Belirli olaylar insanların fiziksel görünümleri ile ilgili şemalarını ve öz değerlendirmelerini harekete geçirir. Sorunlu beden algısı ve tutumları olan kişilerde harekete geçirici olaylar sonucunda ortaya çıkan iç diyaloglar genellikle hatalı ve taraflıdır. Aynı zamanda insanlar rahatsız edici beden algısı düşünce ve duygularıyla başa çıkmak için farklı davranışlar ve tepkiler geliştirirler. Bu davranışlar kişinin beden algısı ile ilgili memnuniyetsizliğinin geçici olarak önlenmesini sağlar (Cash, 2002). İnsan beden algısının erken gelişimi özerklik, biliş ve kendini tanıma ile yakından ilişkilidir. Benlik duygusunun ve benlik duygusunun gelişimini kavramsallaştırmanın yolları olarak bebeklik döneminde psikoanalitik ve bağlanmadan büyük ölçüde yararlandı (Knafo, 2016).

Son zamanlarda çocuklarla yapılan araştırmalar büyük ölçüde beden algısı ile beden memnuniyetsizliğinin yordayıcıları arasındaki bağlantılara odaklanan teorik modeller tarafından yönlendirilmektedir. Sosyo-kültürel teoriler bu konuda özellikle etkili olmaktadır. Önde gelen bir sosyo-kültürel teori olan üçlü etki modeli (Thompson vd., 1999) beden memnuniyetsizliğinin gelişiminde medya, aile ve sosyal görünüm ideallerine uymaya yönelik akran baskısının yanı sıra üç sosyo-kültürel faktörden etkilendiğini öne sürer.

Bu model, beden ideallerinin erkekler ve kadınlar için sırasıyla kaslılığı ve inceliği vurgulama eğiliminde olduğunu varsaymaktadır. Göreceli olan çekiciliği ve beden memnuniyetsizliğini yargılamak gerçekçi olmayan bir ölçüttür. Fakat karmaşık

istatistiksel modelleme kullanan sistematik çalışmalar bu teorilerin hem kadınlar hem de erkekler için geçerliliğini desteklemektedir (Tiggemann, 2012).

Bu risk faktörlerinin etkilerine aracılık eden iki bilişsel süreç vardır. Birincisi sosyal görünümün içselleştirilmesi ya da medya üzerinden gözlemlenen idealleri yani bireyin sosyal görünüm ideallerini kişisel bir norm olarak kabul etme derecesi olmaktadır. İkinci bilişsel süreç başka birisinin görünümü ile kendi vücudunu karşılaştırmasıdır (Thompson vd., 1999). Birkaç yazar tarafından bu model genişletilmiştir. Beden memnuniyetsizliğinde bedensel risk faktörleri de biyopsikososyal modeldeki diğer değişkenler arasında yer almıştır (Mitchell vd., 2015). Biyopsikososyal modelde sadece sosyokültürel değişkenler etkin değil aynı zamanda vücut büyüklüğü ve psikolojik yatkınlık olarak düşük benlik saygısı ve depresif belirtiler de yer almaktadır.

Bu modeller çocuklar üzerinde yapılan çalışmalarla tam olarak test edilmemiş olsa da çocuklarda beden algısı yordayıcıları hakkında bilgi edinmemizi sağlamıştır. Küçük çocuklarda az sayıda çalışma yapılmıştır. Sonuçlar ergen kızlarla tutarlı korelasyonlar ve öngörücüler olarak biyopsikososyal modelde daha fazla kilo kaygısının daha yüksek vücut ağırlığı (Davison vd., 2003), daha yüksek BMI ve beden memnuniyetsizliği (Dohnt & Tiggemann, 2006) ile ilişkili olduğunu bulmuştur.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Katılımcılar

Araştırmaya Adana ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarına devam eden 7-11 yaş aralığında toplam 308 okul çağı çocuğu katılmıştır. Çocukların araştırmaya katılımları için ailelere onam mektubu gönderilerek izin alınmıştır. Araştırmaya katılacak çocuklara ilk olarak ön görüşmeler yapılmış, verilerin nasıl toplanacağı hakkında bilgi verilmiştir. Araştırma gönüllü olarak katılmayı kabul eden çocuklarla yarı yapılandırılmış görüşmeler şeklinde yürütülmüştür.

Araştırmaya katılan çocukların 144'ü kız ve 164'ü erkek öğrencidir. Katılımcı çocukların yaş ortalamaları 8.88 ± 1.4 yıl olarak hesaplanmıştır. Yapılan gözlem ve edinilen bilgi doğrultusunda çocukların ölçeğin uygulanmasını engelleyebilecek öğrenme ve algısal sorunları bulunmadığı anlaşılmıştır.

3.2. Araştırmanın Yapılışı

Araştırma için Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır. Araştırmanın veri toplama süreci 2022-2023 eğitim-öğretim yılı güz döneminde gerçekleştirilmiştir. Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alındıktan sonra okullara giderek veri toplama süreci yapılmıştır.

Araştırmaya başlarken çocuklara verdikleri yanıtların gizli tutulacağı bilgisi verilmiştir. Çalışmada doğru ya da yanlış cevap bulunmadığı sadece kendi görüşlerini açık ve net olarak aktarmalarının arandığı çocuklara söylenmiştir. Çocuklarla birebir beden algısına dair görüşme yapılarak çalışmanın amacı açıklanmıştır. Gönüllü olarak çalışmaya katılmayı kabul eden okul çağı çocuklarının boy ve vücut ağırlığı ölçümleri alınmıştır. Araştırmanın yapıldığı sınıfta alçak masa, çocuk sandalyesi ve araştırmacı için sandalye bulunmuştur. Araştırmacı çocuklara kendi cinsiyetlerine uygun silüetlerin yer aldığı görseli göstererek şu soruları yöneltmiştir;

- (1) Bu görsele dikkatli bakmanı istiyorum. Sence bu görseledeki silüetlerden hangisi en çok senin vücut ölçülerine benziyor, lütfen parmağınla gösterir misin? (Algılanan beden ölçüsü)
- (2) Görseledeki silüetlerden hangisi senin nasıl görünmek istediğini gösteriyor, lütfen parmağınla gösterir misin? (İdeal beden ölçüsü)

Çocukların cevapları araştırmacı tarafından çocuk bilgi formuna kaydedildi. Görsellerin hangi BKİ'ni temsil ettiğine dair açıklama yapılmamıştır. Sorular bütün çocuklara aynı cümlelerle ve ihtiyaç durumunda en fazla iki defa tekrarlanacak şekilde sorulmuştur. Çocukların verdiği cevaplara dair yorum yapılmadı. Görüşmesi tamamlanan çocuk yalınayak ve üzerlerinde metal olmayacak durumda sırayla alınarak boy ve vücut ağırlığı ölçümleri tamamlanmıştır.

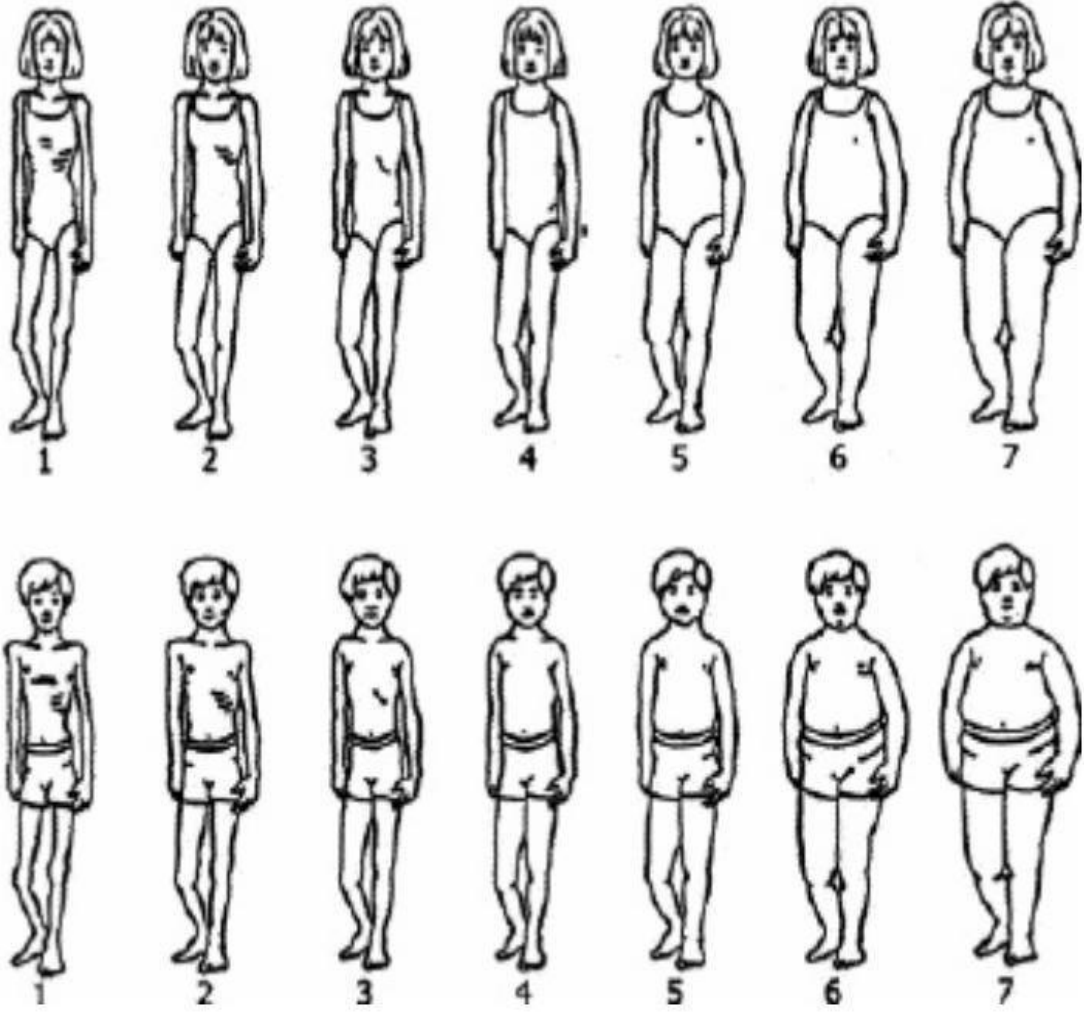
Algılanan beden algısı ölçüsü ile ideal beden algısı ölçüsü arasındaki fark beden ölçüsü memnuniyetsizliğinin değerlendirilmesinde kullanılıyor. Çocuk beden algısı ölçeğinin bu yaş grubunda zamana göre değişmezlik ölçütünün test-tekrar test tekniği ile sınanması için iki hafta sonra aynı format kullanılarak çalışmada yer alan toplam çocuktan on dokuzuna ulaşıp görüşme ve ölçüm yapılmıştır.

3.3. Araştırmada Kullanılan Materyaller

3.3.1. Çocuk beden algısı ölçeği (Children Body Image Scale)

7-11 yaş grubundaki çocuklarla yapılan görüşmelerde kullanılan, bilgisayar ortamında hazırlanarak değiştirilmiş fotoğraflardan oluşan 7 basamaklı bir ölçektir (Truby ve Paxton, 2002). Çocuk silüetlerinin boyutları sırayla zayıf olan bedenden büyük olan bedene doğru devam eden silüetlerden oluşmakta ve 1'den başlayarak 7'ye kadar derecelendirme mevcuttur. Bu ölçekte, 1. resim çok zayıf, 2. ve 3. resim zayıf, 4. resim normal, 5. ve 6. resim fazla kilolu, 7. resim ise obez olarak derecelendirilmiştir (Neves vd., 2017).

Silüetler cinsiyete göre yedi kız ve yedi erkek olmak üzere ayrı görsellerden oluşan iki ayrı versiyonu vardır. Her vücut figürü BMI aralığını temsil ediyor. Rakamlar artan boyuta göre 1'den 7'ye kadar derecelendirildi. Erkekler için temsil edilen BMI aralığı 14.0–14.6 (1), 14.7–15.5 (2), 15.6–16.5 (3), 16.6–18.5 (4), 18.6–24,9 (5), 25.0–28,4 (6), 28,5–29,0 (7) iken kızlar için 13.0–13,5 (1), 13,6–14,9 (2), 15.0–16.6 (3), 16.7–17.7 (4), 17.8–19.4 (5), 19,5–24,6 (6), 24,7–28,5 (7) şeklindedir.

Şekil 1. Cinsiyete Göre Çocuklar İçin Resimli Beden Algısı Ölçeği (Collins, 1991).

Beden algısı memnuniyet ya da memnuniyetsizliği çocukların işaret ettiği mevcut ve istenilen beden puanlaması arasındaki farkın alınmasıyla belirlenmiştir.

Çocuklar, ilk olarak ölçekte yer alan yedi insan beden silüetinden, mevcut beden ölçülerine uygun olanı (çocukların sahip olduklarına inandıkları figür- Current Body Size-CBS) ve ideal beden ölçülerine uygun olanı (çocukların sahip olmak istediği figür-Ideal Body Size-IBS) seçmişlerdir. Beden algısına ilişkin Memnuniyetsizlik Derecesi (Degree of Dissatisfaction with their Body Size-DDBS), mevcut beden boyutundan (CBS) ideal beden boyutu (IBS) çıkarılarak elde edilmektedir. DDBS skoru, çocukların bedenlerine ilişkin memnuniyetsizliğin derecesini göstermektedir. Bu skor çocukların beden boyutunu artırmak istediğinde pozitif, boyutunu küçültmek istediğinde negatif olarak ele alınmaktadır. Beden memnuniyetsizliğini karakterize etmek için bir çocuğun vücut ölçülerini artırma veya azaltma isteğine bakılmaksızın, beden memnuniyetsizliğini

karakterize etmek için DDBS kullanılmıştır. Böylece memnun olmayan DDBS>0, DDBS<0 olan ve memnun olan DDBS=0 çocuklar şeklinde ele alınmıştır.

Çocuk beden algısı ölçeği (Children Body Image Scale) avantajı görseldeki her bir silüetin Ulusal Sağlık İstatistikleri Merkezi'nin 1979 yılında belirlediği sağlıklı gelişim aralığı olan %3 ile %97 persentil değer aralığını referans almıştır. Görseller BMI yüzdelik aralığına karşılık gelmektedir ve yakın zamanda tekrar standartlara uygunluğu gözden geçirilmiştir. Bu özelliği ile 7-12 yaş arası hem kız hem de erkek çocuğun kendi vücut ölçüsünü algılamasına olanak tanımaktadır (Knowles vd., 2013).

3.3.2. Çocuk Bilgi Formu

Çalışmanın örneklemini oluşturan katılımcılar için yaş, cinsiyet, devam edilen sınıf, boy, kilo, beden kitle indeksi, algılanan beden ölçüsü silüet seçimi, ideal beden ölçüsü silüet seçimi hakkında bilgi almak amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan formdur.

3.3.3. Antropometrik Ölçümler

BKİ: Çocukların boy uzunluğu (cm) ve vücut ağırlığı (kg) ölçümleri yapılarak BKİ değerleri hesaplanacak. Çocukların beden kitle indeksi (Body Mass Index-BMI), kilogram cinsinden beden kitlesinin, metre cinsinden beden uzunluğunun karesine bölünmesiyle hesaplanmaktadır.

BKİ verilerini doğrulamak için, Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü internet sitesinde yer alan çocuk beden kitle indeksi hesaplama programı temel alınmış ve araştırmacılar BMI ölçüm sonuçlarını bu sistemde yer alan sonuçlarla karşılaştırma yaparak teyit etmişlerdir (<https://hsgm.saglik.gov.tr>, 2022). Ayrıca, çocukların BMI verileri, Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü verilerine dayalı olarak çok zayıf (1), zayıf (2-3), normal (4), fazla kilolu (5-6) ve Obez (7) olarak sınıflandırılmıştır (<https://hsgm.saglik.gov.tr>, 2022).

Vücut ağırlığı ölçümü: Vücut ağırlıkları ölçümünde (kg) 0,1 kg'a duyarlı hassas tartı kullanılarak hiçbir metal bulunmayacak şekilde ayakkabısız olarak ölçülmüştür.

Boy ölçümü: Boy uzunluğu (cm) boy ölçer kullanılarak çocukların Frankfurt düzlemde (kulak kanalı ile orbitale alt sınırı aynı hizada, bakışlar yere paralel iken) dururken ölçüm yapılmıştır.

3.4. Araştırma Modeli

Bu araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan “kesitsel tarama modeli” kullanılmıştır. “Tarama araştırmalarında, geçmişte olan veya hala devam eden bir durumun olduğu gibi betimlenmesi amaçlanır.” (Karasar, 2008). Kesitsel tarama modelinde ise zaman olarak bir kesit olmakla beraber, yapılan gözlemler o anlıktır ve değişkenlerin ölçümü belli bir zaman kesitinde tamamlanır (Karasar, 2017). Bu araştırmanın yapıldığı belirli zaman kesiti 2022-2023 eğitim öğretim güz yarıyılıdır.

3.5. Araştırma Verilerinin Analizi

Verilerin istatistiksel analizinde SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 23.0 paket programı kullanılmıştır. Kategorik ölçümler sayı ve yüzde olarak, sürekli ölçümler ortalama ve standart sapma (gerekli yerlerde medyan (ortanca) ve minimum-maksimum) olarak özetlenmiştir. Çalışmada yer alan parametrelerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemede ölçek skorlarının çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Normal dağılım gösteren parametrelerde ikili grup analizlerinde bağımsız student t-testi, ikiden fazla grup analizlerinde Oneway ANOVA testi kullanılmıştır. Değişkenlerden ikiden fazla grubu olanların gruplar arasındaki farklılığın kaynağını belirlemede Post Hoc testlerinden Tukey testine başvurulmuştur. Ölçekler arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Pearson korelasyon testi kullanılmıştır. Test-tekrar test sonuçları değerlendirildiğinde; Perceived – perceived retest .984, Desired - desired retest .846 Dissatisfaction – dissatisfaction retest .889 korelasyon katsayı değerleri elde edilmiştir. Beden memnuniyetine etki eden faktörlerin belirlenmesinde çoklu lojistik regresyon modeli kullanılmıştır. Tüm testlerde istatistiksel önemlilik düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

4. BULGULAR

Çalışmaya 144 (%46.8)'ünün erkek çocuk, 164 (% 53.2)'ünün ise kız çocuk olduğu toplamda 308 okul çağı çocuğu dahil edilmiştir. Çalışmaya dahil edilen çocukların yaş ortalamalarının 8.88 ± 1.4 yıl, boy ortalamalarının 1.33 ± 0.1 (m), kilo ortalamalarının 32.2 ± 10.1 (kg) ve BKİ ortalamalarının 17.9 ± 3.9 olduğu belirlenmiştir.

Çocukların yaş grupları sırasıyla 61 (% 19.8)'inde yedi yaşında , 50 (% 16.2)'sinde sekiz yaşında , 67 (% 21.8)'sinde dokuz , 70 (% 22.7)'inde on, 60 (% 19.5)'inin ise on bir yaşında oldukları tespit edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1.

Katılımcıların Demografik Bulguları

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kız	164	53.2
Erkek	144	46.8
Yaş Grubu		
7	61	19.8
8	50	16.2
9	67	21.8
10	70	22.7
11	60	19.5
	Ort±Ss	Med (Min-Maks)
Yaş	8.88 ± 1.4	9 (6-11)
Boy	1.33 ± 0.1	1.33 (1.01-1.72)
Kilo	32.2 ± 10.1	30 (17.3-77)
BKİ	17.9 ± 3.9	17.1 (11.7-37.7)

Ort: Ortalama, Ss: Standart sapma, Med: Medyan, Min: Minimum, Maks: Maksimum

Tablo 2.

Beden Ölçülerine İlişkin Bulguların İncelenmesi

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Algılanan Beden Ölçüsü		
1 (Çok zayıf)	41	13.3
2 (Zayıf)	49	15.9
3 (Zayıf)	74	24.0
4 (Normal)	69	22.4
5 (Fazla kilolu)	54	17.5
6 (Fazla kilolu)	15	4.9
7 (Obez)	6	1.9
İdeal Beden Ölçüsü		
1 (Çok zayıf)	53	17.2
2 (Zayıf)	59	19.2
3 (Zayıf)	75	24.4
4 (Normal)	85	27.6
5 (Fazla kilolu)	30	9.7
6 (Fazla kilolu)	4	1.3
7 (Obez)	2	0.6
DDBS		
-5	2	0.6
-4	1	0.3
-3	9	2.9
-2	26	8.4
-1	55	17.9
0	62	20.1
1	80	26.0
2	46	14.9
3	19	6.2
4	6	1.9
5	2	0.6
Memnuniyet		
Bedenlerinden memnuniyetsiz	246	79.9
Bedenlerinden memnun	62	20.1
Bedenlerinden Memnuniyetsizler (n=246)		
Daha zayıf beden arzulayanlar	93	37.8
Daha şişman beden arzulayanlar	153	62.2

Çocukların algılanan beden ölçüsü bulguları sırasıyla 41 (% 13.3)'inde 1 (çok zayıf), 49 (% 15.9)'unda 2 (Zayıf), 74 (% 24.0)'ünde 3 (Zayıf), 69 (% 22.4)'unda 4 (Normal), 54 (% 17.5)'ünde 5 (Fazla kilolu), 15 (% 4.9)'inde 6 (Fazla kilolu), 6 (% 1.9)'sında 7 (Obez) olduğu belirlenmiştir.

İdeal beden ölçüsü ise çocuklarda sırasıyla 53 (% 17.2)'ünde 1 (Çok zayıf), 59 (% 19.2)'unda 2 (Zayıf), 75 (% 24.4)'inde 3 (Zayıf), 85 (% 27.6)'inde 4 (Normal), 30 (% 9.7)'unda 5 (Fazla kilolu), 4 (% 1.3)'ünde 6 (Fazla kilolu), 2 (% 0.6)'sinde ise 7 (Obez) olduğu tespit edilmiştir.

DDBS bulguları çocukların algılanan beden boyutundan, ideal beden boyutu çıkarılarak farkın hesaplanmasıyla elde edilmektedir. Yapılan hesaplama göre DDBS bulguları çocuklarda sırasıyla 2 (% 0.6)'sinde -5, 1 (% 0.3)'inde -4, 9 (% 2.9)'unda -3, 26 (% 8.4)'sında -2, 55 (% 17.9)'inde -1 negatif yönlü bir farkın olduğu; 62 (% 20.1)'sinde herhangi bir değişimin olmadığı; 80 (% 26.0)'inde 1, 46 (% 14.9)'sında 2, 19 (% 6.2)'unda 3, 6 (% 1.9)'sında 4, 2 (% 0.6)'sinde ise pozitif yönlü bir farkın olduğu tespit edilmiştir.

DDBS bulgularına göre çocukların 62 (% 20.1)'sinin bedenlerinden memnun oldukları anlaşılırken, 246 (% 79.9)'sının bedenlerinden memnun olmadıkları saptanmıştır. Bedenlerinden memnun olmayan 246 çocuktan 93 (% 37.8)'ünün daha zayıf beden arzuladıkları, 153 (% 62.2) çocuğun ise daha şişman bir beden arzuladıkları anlaşılmıştır (Tablo 2).

Tablo 3.

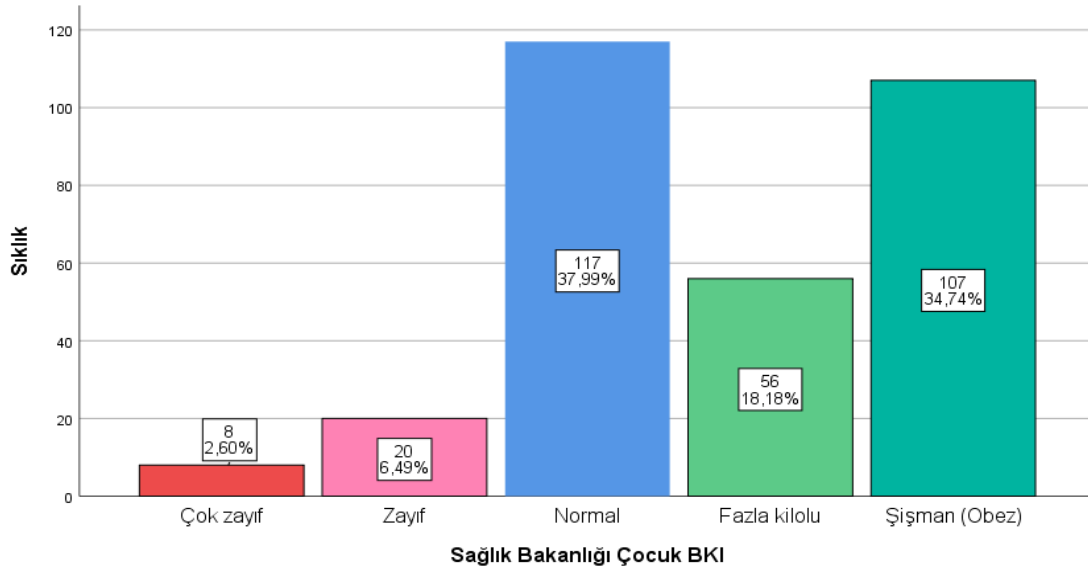
Beden Ölçülerine Ait Normallik Değerlerinin İncelenmesi

	$\bar{X}$	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Algılanan Beden Ölçüsü	3.37	1.49	0.126	-0.624
İdeal Beden Ölçüsü	3.00	1.33	0.108	-0.588
DDBS	0.37	1.65	-0.134	0.228

Tablo 3'de çocukların beden ölçülerine ait değerlerin normal dağılıp dağılmadığını anlamak için Çarpıklık ve Basıklık testlerine başvurulmuştur. Hair ve arkadaşları (2013), yaptıkları çalışmada çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1 ve -1 değer aralığında olması gerektiğini bildirirken; bizim çalışmamızda elde edilen çarpıklık ve basıklık değerlerin Hair ve arkadaşları'nın (2013) çalışmalarında elde ettikleri gibi +1 ve -1 değerleri

arasında olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda Tablo 3’de yer alan parametrelerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir (Tablo 3).

Şekil 2. Sağlık Bakanlığına Göre Çocukların BKİ Gruplarının İncelenmesi

7-11 yaş grubu çocuklardan elde edilen BKİ bulguları Şekil 1’de Sağlık Bakanlığı’na göre belirlenmiş olan BKİ gruplarındaki aralıklara göre ayrılmıştır. Buna göre çocuklardan 8 (% 2.6)’inin çok zayıf, 20 (% 6.49)’sinin zayıf, 117 (% 37.99)’sinin normal, 56 (% 18.18)’sının fazla kilolu, 107 (% 34.74)’sinin ise şişman (obez) gruplarında oldukları saptanmıştır (Şekil 1).

Tablo 4.

Algılanan Puan Kategorilerine Göre BKİ Farkı

	Algılanan	%	BKİ	Çocuk BKİ Kategorisi
BKİ ($\bar{X}$ =17.97)	1	13.3	15.82	Normal
	2	15.9	16.27	Normal
	3	24.0	16.88	Normal
	4	22.4	17.70	Fazla Kilolu
	5	17.5	20.73	Şişman (Obez)
	6	4.9	23.06	Şişman (Obez)
	7	1.9	25.50	Şişman (Obez)

BKİ genel ortalaması algılanan puan kategorileri açısından değerlendirilmiş ve Sağlık Bakanlığı Çocuk BKİ kategorileri ile karşılaştırılmıştır (Tablo 4).

Kendini 1. silüette algılayan çocukların Sağlık Bakanlığı verilerine göre BKİ ortalamaları ‘normal’ kilolu kategorisindedir. Piktogram ölçeğinde ise 1. silüet ‘çok zayıf’ kategorisini temsil etmektedir.

Kendini 2. ve 3. silüette beden algısı ifade eden çocuklar Sağlık Bakanlığı verilerine göre BKİ ortalamaları ‘normal’ kilolu kategorisindedir. Piktogram ölçeğinde ise 2. ve 3. silüet ‘zayıf’ olarak temsil edilmektedir.

Kendini 4. silüette algılayan çocuklar Sağlık Bakanlığı verilerine göre BKİ ortalamaları ‘fazla kilolu’ kategorisindedir. Piktogram ölçeğinde ise 4. silüet ‘normal’ olarak temsil edilmektedir.

Kendini 5. ve 6. silüette algılayan çocukların BKİ ortalamaları Sağlık Bakanlığı verilerine göre ‘şişman (obez)’ kategorisindedir. Piktogram ölçeğinde ise 5. ve 6. silüet ‘fazla kilolu’ olarak temsil edilmektedir.

Son olarak 7. silüeti seçen çocukların beden algısı ile BKİ ortalamaları Sağlık Bakanlığı verileri ile tutarlıdır. Bu grup katılımcıların %1,9’unu oluşturmaktadır.

Çocukların %98’inin algılanan beden ölçüsü puanı ile BKİ ölçüm değerleri arasında fark vardır.

Tablo 5.

Algılanan Puanların Cinsiyet Değişikine Göre Karşılaştırmaları

	Algılanan Beden Ölçüsü		İdeal Beden Ölçüsü	
	Kız	Erkek	Kız	Erkek
	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)
1 (Çok zayıf)	27 (16.5)	14 (9.7)	39 (23.8)	14 (9.7)
2 (Zayıf)	26 (15.9)	23 (16.0)	36 (22.0)	23 (16.0)
3 (Zayıf)	42 (25.6)	32 (22.2)	39 (23.8)	36 (25.0)
4 (Normal)	39 (23.8)	30 (20.8)	38 (23.2)	47 (32.6)
5 (Fazla kilolu)	24 (14.6)	30 (20.8)	9 (5.5)	21 (14.6)
6 (Fazla kilolu)	4 (2.4)	11 (7.6)	1 (0.6)	3 (2.1)
7 (Obez)	2 (1.2)	4 (2.8)	2 (1.2)	-

Tablo 5'te çocukların algılanan beden ölçüsü ile ideal beden ölçüleri dağılımları cinsiyet değişkenine göre özetlenmiştir.

Tablo 6.

Çocukların Memnuniyet Düzeyleri ile Cinsiyet Değişkenleri Arasındaki Farklılıklar

Memnuniyet	Kız	Erkek	χ^2	P
	n(%)	n(%)		
Bedenlerinden memnuniyetsiz	137 (83.5)	109 (75.7)	2.933	0.087
Bedenlerinden memnun	27 (16.5)	35 (24.3)		

*p<0,05, χ^2 : Ki-kare test

Kız çocukların, erkek çocuklara göre bedenlerinden memnuniyetsiz olma oranları kısmen daha yüksek olmasına karşın aradaki farklılık istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (p=0.087) (Tablo 6).

Tablo 7.

Çocukların Beden Ölçüleri ile Cinsiyet Değişkenleri Arasındaki Farklılıklar

	Kız	Erkek	<i>T</i>	<i>P</i>
	$\bar{X} \pm Ss$	$\bar{X} \pm Ss$		
Algılanan Beden Ölçüsü	3.16±1.42	3.61±1.53	-2.641	0.009
İdeal Beden Algısı	2.71±1.34	3.33±1.24	-4.137	<0.001
DDBS	0.45±1.68	0.28±1.63	0.879	0.380

Kız çocukların, erkek çocuklara göre algılanan beden ölçüleri ile ideal beden ölçülerinin ortalama değerlerinin daha düşük olduğu saptanmıştır (sırasıyla $p=0.009$; $p<0.001$). Çocukların DDBS' deki değişimin kız çocuklarda, erkek çocuklara göre daha yüksek olmasına karşın aradaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 7).

Tablo 8.

Kız Çocuklarda Parametreler Arasındaki İlişki

	Yaş	Boy	Kilo	BKİ	Algılanan Beden Ölçüsü	İdeal Beden Ölçüsü	DDBS
Yaş							
R	1						
P							
Boy							
R	0.779	1					
P	<0.001						
Kilo							
R	0.541	0.759	1				
P	<0.001	<0.001					
BKİ							
R	0.110	0.215	0.779	1			
P	0.163	0.006	<0.001				
Algılanan Beden Ölçüsü							
R	0.383	0.434	0.632	0.565	1		
P	<0.001	<0.001	<0.001	<0.001	<0.001		
İdeal Beden Ölçüsü							
R	0.177	0.134	0.187	0.170	0.265	1	
P	0.023	0.088	0.016	0.030	0.001		
DDBS							
R	0.184	0.262	0.387	0.345	0.638	-0.573	1
P	0.018	0.001	<0.001	<0.001	<0.001	<0.001	

* p<0.05,

Pearson
korelasyon

Kız çocuklardan elde edilen parametreler arasındaki ilişki Tablo 8’de incelenmiştir. Yapılan incelemeye göre;

Çocukların yaş ve ideal beden ölçüsü değerleri arasında pozitif (doğrusal) yönlü zayıf ($r=0.177$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Yaş ve DDBS değerleri arasında pozitif (doğrusal) yönlü zayıf ($r=0.184$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Yaş ortalaması ile kilo ve algılanan beden ölçüsü (sırasıyla $r=0.541$; $r=0.383$) değerleri arasında pozitif (doğrusal) yönlü orta düzey bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Çocukların yaşları ve boy ortalamaları arasında ise pozitif (doğrusal) yönlü kuvvetli ($r=0.779$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Çocukların boy ortalamaları ve BKİ değerleri arasında pozitif (doğrusal) yönlü zayıf ($r=0.215$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Boy ortalamaları ve DDBS arasında pozitif (doğrusal) yönlü zayıf ($r=0.262$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Boy ortalamaları ve algılanan beden ölçüsü değeri arasında pozitif (doğrusal) yönlü orta ($r=0.434$) düzey bir olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Boy ortalamaları ve kilo ortalamaları arasında ise pozitif (doğrusal) yönlü kuvvetli ($r=0.759$) bir ilişki olduğu anlaşılmıştır.

Kilo ortalamaları ve ideal beden ölçüsü arasında pozitif (doğrusal) yönlü zayıf ($r=0.187$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Kilo ortalamaları ve algılanan beden ölçüsü arasında pozitif (doğrusal) yönlü orta ($r=0.632$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Kilo ortalamaları ve DDBS değerleri arasında pozitif (doğrusal) yönlü orta ($r=0.387$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Kilo ortalamaları; BKİ değerleri ile ise pozitif (doğrusal) yönlü kuvvetli ($r=0.779$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

BKİ ve ideal beden ölçüsü değerleri arasında pozitif (doğrusal) yönlü zayıf ($r=0.170$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

BKİ ve algılanan beden ölçüsü değerleri arasında pozitif (doğrusal) yönlü orta düzey ($r=0.565$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

BKİ ve DDBS değerleri arasında ise pozitif (doğrusal) yönlü orta düzey ($r=0.345$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Algılanan beden ölçüsü ve ideal beden ölçüsü değerleri arasında pozitif (doğrusal) yönlü zayıf ($r=0.265$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Algılanan beden ölçüsü ve DDBS değerleri ile pozitif (doğrusal) yönlü orta düzey ($r=0.638$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Kız çocukların ideal beden ölçüsü ve DDBS değerleri arasında negatif (ters) yönlü orta düzey ($r=-0.573$) bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo 8).

Tablo 9.

Erkek Çocuklarda Parametreler Arasındaki İlişki

	Yaş	Boy	Kilo	BKİ	Algılanan Beden Ölçüsü	İdeal Beden Ölçüsü	DDBS
Yaş							
R	1						
P							
Boy							
R	0.713	1					
P	<0.001						
Kilo							
R	0.505	0.715	1				
P	<0.001	<0.001					
BKİ							
R	0.129	0.159	0.787	1			
P	0.122	0.057	<0.001				
Algılanan Beden Ölçüsü							
R	0.292	0.332	0.546	0.492	1		
P	<0.001	<0.001	<0.001	<0.001			
İdeal Beden Ölçüsü							
R	0.095	0.098	0.132	0.120	0.326	1	
P	0.295	0.242	0.115	0.152	<0.001		
DDBS							
R	0.203	0.238	0.414	0.372	0.693	-0.455	1
P	0.015	0.004	<0.001	<0.001	<0.001	<0.001	

* $p<0.05$, Pearson korelasyon

Erkek çocuklardan elde edilen parametreler arasındaki ilişki Tablo 9’da incelenmiştir. Yapılan incelemeye göre;

Çocukların yaş ve algılanan Beden Ölçüsü arasında pozitif (doğrusal) yönlü zayıf ($r=0.292$) ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Yaş ve DDBS değerleri arasında pozitif (doğrusal) yönlü zayıf ($r=0.203$) ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Yaş ve kilo ortalamaları arasında pozitif (doğrusal) yönlü orta düzeyde ($r=0.505$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Yaş ile boy ortalamaları arasında pozitif (doğrusal) yönlü kuvvetli ($r=0.713$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Erkek çocukların boy ortalamaları ve DDBS değerleri arasında pozitif yönlü zayıf ($r=0.238$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Boy ortalamaları ve algılanan beden ölçüsü değerleri arasında pozitif (doğrusal) yönlü orta düzeyde ($r=0.332$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Boy ortalamaları ve kilo ortalamaları arasında pozitif (doğrusal) yönlü kuvvetli ($r=0.715$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Erkek çocukların kilo ortalamaları ve algılanan beden ölçüsü değerleri arasında pozitif (doğrusal) yönlü orta düzeyde ($r=0.546$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Kilo ortalamaları ve DDBS değerleri arasında pozitif (doğrusal) yönlü orta düzeyde ($r=0.414$) bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$).

Kilo ve BKİ değeri ortalamaları arasında pozitif (doğrusal) yönlü kuvvetli ($r=0.787$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

BKİ değerleri ve algılanan beden ölçüsü arasında pozitif (doğrusal) yönlü orta düzeyde ($r=0.492$) bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$).

BKİ değerleri ve DDBS değerleri arasında pozitif (doğrusal) yönlü orta düzeyde ($r=0.372$) bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$).

Erkek çocukların algılanan beden ölçüsü değerleri ve ideal beden ölçüsü değerleri arasında pozitif (doğrusal) yönlü orta düzeyde ($r=0.326$) bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$).

Algılanan beden ölçüsü değerleri ve DDBS değerleri arasında pozitif (doğrusal) yönlü orta düzeyde ($r=0.693$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Erkek çocukların ideal beden ölçüsü ve DDBS değerleri arasında negatif (ters) yönlü orta düzeyde ($r=-0.455$) bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 9).

Tablo 10.

Bedenlerinden Memnun Olma Durumu ile Boy, Kilo ve BKİ Değerleri Arasındaki Farklılıklar

	$\bar{X} \pm Ss$	<i>F</i>	<i>P</i>	Post Hoc Tukey <i>P</i>
Boy				
Daha zayıf beden arzulayan (1)	1.29±0.09	12.670	<0.001	3-1;
Bedeninden memnun olan (2)	1.29±0.12			p<0.001
Daha şişman beden arzulayan (3)	1.36±0.12			3-2; p<0.001
Kilo				
Daha zayıf beden arzulayan (1)	27.60±6.45	24.111	<0.001	3-1;
Bedeninden memnun olan (2)	30.16±8.03			p<0.001
Daha şişman beden arzulayan (3)	35.88±11.29			3-2; p<0.001
BKİ				
Daha zayıf beden arzulayan (1)	16.22±2.88	17.277	<0.001	2-1; p=0.014
Bedeninden memnun olan (2)	17.92±3.77			3-1; p<0.001
Daha şişman beden arzulayan (3)	19.05±4.02			

* p<0.05, Oneway ANOVA test, Post Hoc Tukey test

Tablo 10'da Bedenlerinden memnun olma durumu ile boy, kilo ve BKİ değerleri arasındaki farklılıklar incelenmiştir.

Yapılan incelemeye göre çocukların bedenlerinden memnun olma durumu ile boy, kilo ve BKİ değerleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (sırasıyla p<0.001; p<0.001; p<0.001). Gruplar arasındaki farklılığın kaynağı Post Hoc Tukey testi ile incelendiğinde;

Daha şişman beden arzulayan çocukların boy ortalamalarının daha zayıf beden arzulayan ve bedenlerinden memnun olan çocukların boy ortalamalarına göre daha yüksek olmasından kaynaklanmıştır (sırasıyla p<0.001; p<0.001).

Daha şişman beden arzulayan çocukların kilo ortalamalarının daha zayıf beden arzulayan ve bedenlerinden memnun olan çocukların kilo ortalamalarına göre daha yüksek olmasından kaynaklanmıştır (sırasıyla p<0.001; p<0.001).

Daha zayıf beden arzulayan çocukların BKİ ortalamalarının bedenlerinden memnun olanlar ile daha şişman beden arzulayan çocuklara göre daha düşük BKİ değerine sahip olmalarından kaynaklandığı tespit edilmiştir (sırasıyla $p=0.014$; $p<0.001$) (Tablo 10).

Tablo 11.

Algılanan Beden Ölçüsü

		1	2	3	4	5	6	7
Daha zayıf beden	K	19	10	11	5			
arzulayan (1)	E	10	14	16	8			
Bedeninden	K	8	5	9	4	1	-	
memnun olan (2)	E	4	4	7	12	7	1	
Daha şişman beden	K		11	22	30	23	4	2
arzulayan (3)	E		5	9	10	23	10	4

Tablo 11’de çocukların bedenlerinden memnun olma durumunda; cinsiyet değişkeni ile algılanan beden ölçüsü arasındaki farklılıklar karşılaştırılmıştır.

Daha zayıf beden arzulayan kız çocukların algılanan beden ölçüsü seçimleri 1. silüette ve erkek çocukların 3. silüette yoğunlaşmaktadır. Bedeninden memnun olduğu sonucuna ulaşılan çocuklardan kızların algılanan beden ölçüsü seçimi 1. ve 3. silüette erkeklerin seçimi ise 4. silüette yoğunlaşmaktadır. Daha şişman beden arzulayanların seçimleri kızlarda 4. silüette erkeklerde 5. silüette yoğunlaşmaktadır.

Tablo 12.

İdeal Beden Ölçüsü

		1	2	3	4	5	6	7
Daha zayıf beden	K		8	9	19	6	1	2
arzulayan (1)	E		1	15	20	10	2	-
Bedeninden	K	8	5	9	4	1	-	
memnun olan (2)	E	4	4	7	12	7	1	
Daha şişman beden	K	31	23	21	15	2		
arzulayan (3)	E	10	18	14	15	4		

Tablo 12’de çocukların bedenlerinden memnun olma durumunda; cinsiyet değişkeni ile ideal beden ölçüsü arasındaki farklılıklar karşılaştırılmıştır.

Daha zayıf bir beden arzulayan kız ve erkek çocukların ideal beden ölçüsü seçimleri 4. Silüette yoğunlaşmaktadır. Bedeninden memnun olduğu sonucuna ulaşılan çocuklardan kızların ideal beden ölçüsü seçimleri 1. ve 3. silüette, erkek çocukların ise 4. silüette yoğunlaşmaktadır. Daha şişman beden arzulayan kızların seçimleri 1. Silüette erkeklerin seçimleri de 2., 4. ve 3. silüette yoğunlaşmaktadır.

Tablo 13.

Çocukların Memnuniyet Düzeyleri ile Yaş Grupları Değişkeni Arasındaki Farklılıklar

Yaş	Bedenlerinden		χ^2	P
	Memnuniyetsiz	Memnun		
	n(%)	n(%)		
7	34 (13.8)	27 (43.5)		
8	48 (19.5)	2 (3.2)		
9	51 (20.7)	16 (25.8)	34.800	<0.001
10	61 (24.8)	9 (14.5)		
11	52 (21.1)	8 (12.9)		

*p<0,05, χ^2 : Ki-kare test

Yedi yaşında olan çocukların bedenlerinden memnun olma oranlarının, diğer yaş gruplarındaki çocuklara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (p<0.001) (Tablo 13).

Tablo 14.

Çocukların Beden Ölçüleri İle Buldukları Yaş Grupları Arasındaki Farklılıklar

	Buldukları Yaş Grubu					P
	7	8	9	10	11	
	$\bar{X}\pm Ss$	$\bar{X}\pm Ss$	$\bar{X}\pm Ss$	$\bar{X}\pm Ss$	$\bar{X}\pm Ss$	
Algılanan Beden Ölçüsü	2.56±1.5	2.84±1.5	3.58±1.5	3.79±1.4	3.93±1.2	<0.001
İdeal Beden Ölçüsü	2.39±1.3	3.54±1.5	2.96±1.4	3.01±1.2	3.20±1.0	<0.001
DDBS	0.16±1.5	-0.70±2.1	0.62±1.5	0.77±1.5	0.73±1.2	<0.001

* p<0,05, Oneway ANOVA, Post Hoc Tukey

Çocukların buldukları yaş grupları ile algılanan beden ölçüsü, ideal beden ölçüsü ve DDBS oranları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$) (Tablo 14).

Tablo 15.

Çocukların Beden Ölçüleri ile Buldukları Yaş Grupları Arasındaki Farklılıkların Kaynağının Post Hoc Tukey Testi ile İncelenmesi

	Yaş	Yaş	Ortalama Farklılıkları	P
Algılanan Beden Ölçüsü	9	7	1.025	<0.001
		8	0.742	0.040
	10	7	1.228	<0.001
		8	0.946	0.003
	11	7	1.376	<0.001
		8	1.093	0.001
İdeal Beden Ölçüsü	8	7	1.147	<0.001
	10	7	0.621	0.050
	11	7	0.807	0.006
DDBS	7	8	0.86393	0.037
	9	8	1.32687	<0.001
	10	8	1.47143	<0.001
	11	8	1.4333	<0.001

Tablo 14'te çocukların buldukları yaş grupları ile algılanan beden ölçüsü, ideal beden ölçüsü ve DDBS oranları arasında tespit edilen anlamlılığın kaynağını belirlemek amacıyla Tablo 15'de Post Hoc Tukey testine başvurulmuştur. Yapılan analiz sonucunda;

Algılanan beden ölçüsü ortalamalarında yedi ve sekiz yaşında olan çocukların dokuz, on ve on bir yaşında olan çocuklara göre daha düşük ortalamaya sahip olmalarından,

İdeal beden ölçüsü ortalamalarında yedi yaşında olan çocukların, sekiz., on ve on bir yaşında olan çocuklara göre daha düşük ortalamaya sahip olmalarından,

DDBS ortalamalarında ise sekiz yaşında olan çocukların, diğer yaş gruplarında olan çocuklara göre daha düşük DDBS ortalamalarına sahip olmalarından kaynaklandığı tespit edilmiştir (Tablo 15).

Tablo 16.

Beden Memnuniyetine Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi

	<i>B</i>	<i>S.E.</i>	<i>p</i>	<i>Exp</i> (<i>B</i>)	%95 Güven	
					Aralığı	
					En Düşük	En Yüksek
Cinsiyet(1)	0.569	0.294	0.053	1.767	0.992	3.145
Yaş	-0.403	0.114	0.000	0.668	0.535	0.835
BKİ	-0.004	0.039	0.923	0.996	0.923	1.075
Sabit	2.113	0.973	0.030	8.275		

* $p < 0,05$, Çok değişkenli lojistik regresyon

Tablo 16’de beden memnuniyetine etki eden faktörler incelenmiştir. Yapılan incelemeye göre çocukların yaşlarındaki artışın çocukların beden memnuniyetine 0.67 (OR: 0.668) kat etkisi olduğu anlaşılmıştır ($p=0.000$) (Tablo 16).

5. TARTIŞMA

Bu çalışmanın temel amacı, okul çağı çocuklarında beden algısı ve beden memnuniyetsizliğinin değerlendirilmesidir. Ayrıca çocukların yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre farklılıklarının incelenmesi amaçlanmıştır. Alan yazında bu yaş grubuna yönelik özgün ölçek olmadığı tespit edilmiştir. Cinsiyet farklılıklarına uygun görsel uyaran dizisinin olduğu piktogram ölçeği kullanılarak alana katkı sağlamak amaçlanmıştır. Bu şekilde cinsiyet farklılıklarına göre beden yapılarının değerlendirildiği ölçüm araçlarının kullanılmasının yöntemsel olarak etkili bilgi sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmamız okul çağı çocuklarında DDBS'nin prevalansını ve potansiyel öngörücülerini inceleyen ilk çalışmadır.

7-11 yaş aralığında okul çağı çocukları arasında yüksek bir DDBS prevalansı gözlemledik. Benzer sayıda erkek ve kız çocuğu çalışmamıza katıldı. Çalışmada algılanan ve ideal beden algısı ölçek puanlarında erkek çocukların puan ortalamalarının kız çocuklarına göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 7). Tablo 5'e baktığımız zaman erkek çocukların %63,8'i algılanan beden algısı silüet seçimlerinde 3., 4. ve 5. silüetleri tercih etmişlerdir. Bu kategoriler çok zayıf, fazla kilolu ve obez seçeneklerinden uzaktır. Bu yaş grubunda çalışmaya katılan erkek çocukların sağlık açısından normal değerlere yakın bir beden algılarının olduğu söylenebilir. Erkek çocukların ideal beden algısı seçimleri de benzer olarak sırayla 4. ve 3. silüetlerde %57,6'lık bir orana sahiptir. Erkek çocukların algıladıkları ve ideal olarak değerlendirdiği vücut ölçülerinin bu silüetlerde yoğunlaştığı görülmektedir. Bununla beraber kız çocukları, %32,4 oranda 1. ve 2. silüetler şeklinde bedenlerini algılamakta ve %45,8 gibi büyük bir oranda da 1. ve 2. silüetleri ideal beden görünümü olarak bildirmektedirler. Ayrıca bu oran erkek çocuklarının aynı silüetlerdeki oranının neredeyse iki katını oluşturmaktadır. Çocukların beden algısı üzerine araştırmalar dünya genelinde birçok ülkede yapılmış ve daha zayıf bir beden isteyen kızların oranının %28 ile %55 arasında değiştiği görülmüştür. Araştırmalar 7-12 yaş aralığında kızların yarısına yakınının daha zayıf olmak istediğini tutarlı bir şekilde göstermektedir. Clark ve Tiggemann'ın (2006) yaptığı çalışmaya göre de bu yaş aralığındaki kızların %49'unun mevcut beden ölçüsünden daha zayıf bir ideal beden algısı olduğu bulunmuştur. Ayrıca Truby ve Paxton'ın (2002) silüet derecelendirme ölçeği kullanarak yaptıkları çalışmada kız çocuklarının %48'inin daha zayıf bir görsele sahip olmak istediklerine ulaşılmıştır. Aynı araştırmacılar tarafından farklı bir örneklem grubunda yapılan ölçümde de yine kızların %52'si daha zayıf bir

bedene sahip olmak istiyordu (Truby ve Paxton, 2008). Bu bulgular mevcut çalışmamızın bulguları ile örtüşmektedir. Araştırmamız sonucuna göre de kız çocuklar erkek çocuklara kıyasla daha zayıf bir beden ideali istemektedir. Erkek çocuklarda ideal beden algısı değerlendirmesinde vücut boyutu olarak büyük olma isteği arttıkça beden memnuniyetsizliği artmaktaydı. Beden boyutunda büyük olma isteği yüksek kas oranı, geniş omuz gibi fiziksel özelliklerin erkek çocuklar için ön planda olmasından kaynaklı olabilmektedir. Cinsiyet özelliği olarak erkek çocuklarda güçlü ve dayanıklı olmak değerlidir. Kız çocuklarda ideal beden algısı değerlendirmesinde vücut boyutu olarak daha zayıf olma isteği arttıkça beden memnuniyetsizliği artmaktaydı. Kız çocuklarında güzellik değer verilen bir olgudur. Cinsiyetler arası bu farklılığın ebeveyn tutumlarından, medya üzerinden maruz kalınan görsellerden kaynaklandığı ve çocukların bu özellikleri öğrendikleri ifade edilebilir.

Katılımcıların beden görünümleri ile ilgili memnuniyetsizliklerinin dağılımına baktığımızda çocukların sadece %20'sinin bedenlerinden memnun olduğu ve beden memnuniyetsizliği olanların ise %79,8 oranında olduğu görülmektedir. Bu bulgular genel olarak katılımcıların memnuniyetsizlik düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. DDBS'de çocuklar arasında cinsiyet farklılığına baktığımız zaman kız ve erkek çocuklar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Farklı ülkelerde CBIS kullanılarak yapılan beden memnuniyetsizliği çalışmalarında kız ve erkek çocuklar arasında genel olarak anlamlı bir fark bulunduğu bildirilmektedir. Bu fark kız çocuklarda erkek çocuklara göre daha fazla beden memnuniyetsizliği bulunmasından kaynaklanmaktadır. Mevcut çalışmamız ile benzer bulgu Hong Kong'daki Çinli çocuklar ile yapılan çalışmada bulunmuştur (Knowles vd., 2013). CBIS kullanılarak 6-12 yaş arasındaki çocuklarla yapılan araştırmada beden memnuniyetsizliğinde cinsiyetler arasında fark bulunamamıştır. Beden memnuniyetsizliğindeki cinsiyet farklılıkları erkek ve kız çocuklarındaki farklı kültürel görünüm ideallerinden kaynaklanıyor olabilmektedir. Yaptığımız çalışmamızda çocuklarda cinsiyetler arası fark bulunmaması vücut ölçüsünde kültürel ideallerin erkek çocuklar için de toplumsal öneminin artmasından kaynaklanabilmektedir. Araştırma bulgularımızla da ulaştığımız erkek çocuklarda görülen artan beden memnuniyetsizliği oranının kaslı olmak ideallerine uymaya yönelik akran baskısı hissedilmesi ve görünüm ideallerinin içselleştirmesi kaynaklı olmaktadır. Batı toplumlarında bunun daha yaygın olduğu, bundan dolayı bu kültürde yaşayan ya da medya aracılığı ile maruz kalınan görselleri gözlemleyen erkeklerin bu özellikleri öğrendikleri ve daha çok beden memnuniyetsizliği yaşadıklarını öne sürülmüştür

(Griffiths ve ark., 2015; Yang, Gray ve Pope, 2005). Maruz kalınan görseller erkek çocuklarının da kız çocuklarda görüldüğü gibi kendilerini başkalarına göre değerlendirme eğiliminin artmasına yol açmaktadır. Bu sonuçlar kız çocuklarında olduğu gibi erkek çocuklarının da ideal beden görünüşüyle uyumlu olup olmama değerlendirmeleri üzerinde etkili olduğu ve sosyal kabul görme isteğinin ortaya çıktığını yansıtmaktadır.

Memnuniyetsizlik kategorilerine göre boy, kilo ve BKİ farklılıklarına bakıldığı zaman boy ortalaması yüksek olanların düşük olanlara göre daha şişman bir ideal beden algısı olmuştur. Bu sonuç özellikle erkek çocuklarda uzun boy ve büyük beden yapısının idealleştirildiğini düşündürmektedir. Kız ve erkek çocuklarda algılanan beden ölçüsü arttıkça beden memnuniyetsizlikleri de artmaktaydı. Aynı şekilde BKİ ortalaması arttıkça da algılanan beden ölçüsü artmaktaydı. Araştırmamızda her iki cinsiyette de memnuniyetsizlik düzeyi anlamlı olmakla beraber kız çocukların erkek çocuklarına göre memnuniyetsizlik oranları daha yüksek bulunmuştur. Memnuniyetsizlik ile ideal beden algısı arasındaki negatif ilişki memnuniyetsizliği daha yüksek olan çocukların idealize ettikleri beden algısından ne kadar uzaklaştıklarını göstermesi bakımından önemli bir bulgudur (Tablo 10).

Beden memnuniyetsizliğinde çocukların yaş gruplarına göre karşılaştırmaları incelenmiştir (Tablo 13). Bedenlerinden memnun olma oranları, diğer yaş gruplarındaki çocuklara göre yedi yaşındaki çocuklarda daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çocukların yaş gruplarına göre beden memnuniyetsizliğinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Yaş değişkeninin çocuklarda beden memnuniyetsizliğine sekiz yaşından itibaren farklılık oluşturmaya başladığı görülmüştür. Bulunan anlamlı farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla post hoc tukey analizi yapılmıştır. Bulunan sonuca göre anlamlı farklılığın kaynağı olarak; algılanan beden ölçüsü ortalamalarında yedi ve sekiz yaşındaki çocukların dokuz, on ve on bir yaşındaki çocuklara göre daha düşük ortalamaya sahip olmaları, ideal beden algısı ortalamaları yedi yaşındaki çocukların sekiz, dokuz ve on yaşındaki çocuklara göre daha düşük ortalamaya sahip olmaları, DDBS ortalamalarında ise sekiz yaşındaki çocukların, diğer yaş grubundaki çocuklara göre daha düşük DDBS ortalamalarına sahip olmaları olduğu tespit edilmiştir. Mevcut araştırmamızı destekleyen bulgular bulunmaktadır. Benzer şekilde birinci ve ikinci sınıfa devam eden ilkökul çocuklarıyla yapılan bir çalışmada bulunan bulgular yine birbirine benzeyen eski grup çalışmalarıyla da korelasyon yapılarak karşılaştırıldığında bu sınıf düzeyindeki çocukların memnuniyetsizlik düzeylerinin diğerlerine göre önemli ölçüde daha düşük olduğu bulunmuştur (Lombardo vd., 2013). Çinli çocuklarla yapılan bir diğer

araştırma sonuçları incelendiğinde sekiz yaşına kadar kızlar arasında basmakalıp zayıf ideal beden yapısına uyma ve buna yönelik davranışta bulunma konusundaki sosyal baskıların farkında olduklarını göstermektedir.

Beden memnuniyetsizliğinde farklılık oluşmasında etkili olan yaş, cinsiyet ve BKİ durumları lojistik regresyon analizi yapılarak incelenmiştir. Çocukların buldukları yaş düzeyinin beden memnuniyetsizliğini etkileme oranı 0,67 olarak bulunmuştur (Tablo 16). Çalışmamızda yedi yaşındaki çocukların bedenlerinden memnun olma oranlarının, diğer yaş gruplarındaki çocuklara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yaş değişkenine göre okul çağı çocuklarında beden memnuniyetsizliği oranının farklılaşmaya başlaması sekiz yaşından itibaren gözlenmeye başlamaktadır. Mevcut çalışmamızı destekleyen farklı araştırmalar, kız ve erkek çocuklarının beden memnuniyetsizliği açısından farklılaşma durumunun 8 ile 10 yaş aralığında bir süreçte ortaya çıktığını ortaya koymaktadır (Thelen vd., 1992). Cinsiyet farklılıklarının bu süreçte ortaya çıkıyor olması çocukların bu yaşa kadar yönergeleri yeterince anlamakta zorlandıklarını düşündürmektedir. Bu yaş öncesinde vücut ölçüleri ile ilgili sosyokültürel mesajların erkekler ve kadınlar tarafından içselleştirilmemiş olduğunun göstergesidir (Ricciardelli ve McCabe, 2001). Literatüre bakıldığı zaman çalışmamızın bulgularından farklı sonuçlar da mevcuttur. Paxton ve Damiano (2017) tarafından yapılan çalışmada 6 yaşındaki kız çocuklarında daha zayıf olma arzusunun geliştiği sonucuna ulaşmışlardır. Kız çocuklarının erkek çocuklara kıyasla 6 yaşından itibaren bedenleri hakkında daha iyi bir farkındalığa sahip olduğu görülmektedir (Knowles, Ling, Thomas, Adab, McManus, 2013). Başka bir çalışmada da aynı şekilde 6 yaşındaki çocuklarda beden memnuniyetsizliğinin ortaya çıktığı ve çocukların %40 oranında önemli bir kısmının kilo vermeye çalıştığı bulunmuştur (Thelen vd., 1992). Yapılan çalışmalarda bu farklılığın çocukların yaşadıkları ülkenin sosyokültürel değerlerine göre ortaya çıkabileceğini düşündürmektedir.

Beden memnuniyetsizliğinde yaş ile görülen bu farklılık okul çağı çocuklarının akranları tarafından sosyal olarak dışlanmasına neden olmaktadır. Çocuklar farklı akranlarla etkileşim kurarak gerçekleştireceği olumlu sosyal gelişimi kaçırmaktadır. Çocuklarda kilo önyargısı tipik olarak zayıf insanların başarılı, arkadaş canlısı ve zeki oldukları gibi daha zayıf beden boyutlarına sahip bireyler hakkındaki olumlu tutumlar ve şişman çocukların mutsuz, zeki olmayan, iradesiz, başarısız oldukları da dahil olmak üzere olumsuz tutumlar biçiminde olmaktadır. Araştırma literatürü bu bilgileri desteklemektedir. Yaşları 7-11 arasında değişen kız ve erkek çocuklar fazla kilolu (obez)

çocukları daha az mutlu olma, daha az arkadaşlık kurma, okulda daha az başarılı olma, ebeveynleri tarafından daha az sevilme, daha tembel olma ve ortalama ve zayıf vücut ölçülerine sahip çocuklara göre daha az beğenilen olarak değerlendirmektedir (Hill & Gümüş, 1995; Tiggemann & Wilson-Baret, 1998). Frisen, Holmqvist ve Oscarsson (2008) tarafından yapılan çalışmada, kız çocuklarının yarısına yakını zorbalığa uğrama nedenlerini çok kilolu olma ve çok kısa boylu olmak olarak bildirmektedir. Erkek çocuklar ise zorbalığa uğrama nedenlerini fiziksel olarak güçsüz görünmeyi ve çok kilolu olmayı bildirmektedir. Çalışmaya katılan çocuklara göre zorbalığa uğrayanların şişmanlık, boy farklılıkları gibi görünüş özellikleri zorbalığa maruz kalmanın başlıca nedenleridir. Bu dışsallaştırılmış beden algısı tutumlarını anlamak çocuklarda büyük beden boyutlarına sahip olanların ayrımcılığa uğramasına neden olabilir. Daha büyük beden boyutlarına sahip çocukların bu ayrımcılık nedeniyle sıklıkla alay edilmesi, izole edilmesi ve zorbalığa uğranması tutumlarına maruz kalmaları şeklinde sonuçlanır. Bu tutumlara maruz kalan çocuklarda düşük benlik saygısı, beden memnuniyetsizliği ve düzensiz yemek yeme gibi sağlık sorunları ortaya çıkar.

Araştırmayı oluşturan 308 çocuktan elde edilen betimleyici özelliklere göre, çalışmaya katılan çocukların BKİ puanlarına göre %37,99'u normal kiloda, %34,74'ü şişman (obez), %18,18'i fazla kilolu, %6,49'u zayıf ve %2,60'ı çok zayıf grubunda yer almaktadır (Şekil 1). Çocukların algılanan beden puan kategorilerine göre BKİ farklarına tablo 4'te yer verilmiştir. Tabloya göre seçtikleri silüette beden algısını çok zayıf ve zayıf olarak öz bildirimde bulunan çocuklar BKİ gruplarına göre normal kiloda yer almaktadır. Kendi beden algısını normal olarak ifade eden çocuklar BKİ gruplarında fazla kilolu olarak yer almaktadır. Beden algısı silüette fazla kilolu olarak temsil edilen çocukların BKİ ortalamaları ise şişman (obez) grubunda yer almaktadır. Genelde nesnel olarak değerlendirilen BKİ ortalaması arttıkça çocukların algılanan vücut büyüklüğü silüet seçimleri de artmaktadır. Çalışmada genel olarak çocukların beden algısı değerlendirmelerinin BKİ'leri ile uyumlu olmadığı görülmektedir. Çocuklar kendilerini gerçek bedenlerinden daha hafif olarak algılamaktadır. Bunun nedeni yetişkinlerde olduğu gibi gerçekten farklı göründüklerine inanmaları olabileceği düşünülmüştür (Holub, 2008). Temel fark olarak kadınlarda yetişkin erkeklere göre hafife alma daha yatkın görünmekte olup çocuklarda ise cinsiyet farkı bulunamamıştır. Tremblay ve diğ. (2011) ise çocuklarda beden algısının hatalı bulunmasının gerçek vücut ölçüleri ile sistemli bir ilişkiye sahip olduğu, riskli kilodaki çocukların büyük çoğunluğunun kendi vücut ölçülerini azaltma eğiliminde olduklarını bulmuşlardır. DDBS'nin tahmin edicileri

olarak beden boyutunun hatalı algılanması önemli olmaktadır. Çin, ABD ve Norveç'te ergenler üzerinde yapılan kesitsel ve ileriye dönük çalışmalarda da aktarıldığı üzere kilo durumundan bağımsız olarak, beden boyutunun hatalı algılanmasının DDBS'yi yüksek oranda öngördüğü şeklindedir. Yapılan hatalı beden boyutu algılanmasının daha sonra ortaya çıkabilecek depresif belirtiler ile anksiyete gibi diğer olumsuz sonuçlarla da ilişkili olabileceği görülmektedir (Knowles vd., 2013). Bu nedenle çalışmamızda okul çağı çocuklarının genel olarak algıladıkları vücut ölçülerini buldukları BKİ' ye göre hafife almış olmaları endişe vericidir.

5.1. Güçlü yönler ve sınırlamalar

CBIS istenen vücut şeklini ya da yağ dağılımını dikkate almaz; sadece boyuta odaklanır ve vücut şeklinin her BMI kategorisindeki çocuklar arasında tutarlı olduğunu varsayar. Bu kısıtlılığın daha kaslı, daha zayıf bir fiziğe sahip olmak isteyen erkek çocuklarda yanlış değerlendirmeye yol açabileceği düşünülmüştür. Gelecekteki araştırmalar bu teoriyi Türkiye'de okul çağı çocukları arasında daha fazla araştırmak için nitel bir bileşen içerebilir. Son olarak pratik sorunlar ve zaman kısıtlamaları nedeniyle başlangıçta bire bir olarak kullanılması amaçlanan CBIS bu çalışmada sınıf ortamında uygulanmıştır. Çocukların CBIS'i tamamlarken akran gruplarından etkilenmiş olmaları mümkündür. Ancak çocuklardan görevi tamamlarken akranlarıyla iletişim kurmamaları istendi, ölçüm araştırmacı tarafından denetlendi. Çocukların hiçbirinin dikkati dağılmış gibi görünmüyordu. Bu nedenle bulgularımız üzerinde büyük bir etkisi olması muhtemel değildir.

Çalışmamızın temel güçlü yönleri Türkiye'de okula devam eden çocuk topluluğunda beden memnuniyetsizliği alanında yüksek oranda bir örnekleme araştırma yapılmıştır. Çalışmamız da ayrıca BKİ'nin objektif ölçümünden de yararlanılmıştır. Sadece DDBS'nin ölçümü yapılmamış olup CBIS'in kullanımı sayesinde, DDBS'nin önemli bir belirleyicisi gibi görünen beden boyutu algısını değerlendirmemizi de sağlamıştır.

5.2. Öneriler

Bulgularımıza göre çocukların beden algılamasının hatalı olması DDBS için önemli risk faktörüdür. Bulgularımız okul çağı çocuklarının basmakalıp ideal vücut ölçülerini elde etmenin sosyal baskılarına karşı duyarlı olabileceğini göstermektedir. Her iki cinsiyette genel olarak algıladıkları vücut ölçülerini buldukları BKİ'ye göre hafife almaktadır. Özellikle çocukluk çağı obezitesinin hızla arttığı bu popülasyonda kendi

boyutlarını hafife alan riskli çocukların sağlıklı kilonun ne olduğu ile ilgili farkındalığını geliştirmek önemli olabilir. Aile bireylerinin ve öğretmenlerin desteği ile çocuklarda sağlıklı bir beden algısı oluşturmak önemlidir. Vücut ölçülerini hafife alan çocuklar için, çocukluk obezitesini azaltmaya yönelik öz farkındalık geliştirmeye önem verilmelidir. Beden memnuniyetsizliği daha sonraki gelişim dönemleri için yeme bozukluğu gelişmesinin güçlü bir yordayıcısıdır. Obezite veya anoreksiya gibi sağlık sorunları ortaya çıkmadan önce çocuklara sağlıklı beslenme ve düzenli fiziksel aktivite ile sağlıklı bir vücuda ulaşılabilmesi öğretilmelidir. Geliştirilecek stratejiler fazla kilolu ya da şişman çocukları utandırmak ya da damgalamak yerine sağlıklı yaşam tarzı alışkanlıklarını oluşturmaya odaklanmalıdır. Bu tür müdahale stratejileri nitel araştırmaları ve boylamsal gözlem çalışmalarının yapılmasını gerektirecektir. Bu çalışmada çocukların yarısından fazlası fazla kilolu ve şişman grubundadır. Koruyucu sağlık programlarının oluşturulup sağlıklı beslenme ve fiziksel aktivite dahil sağlıklı yaşam tarzı geliştirmek için çalışmamızın yapıldığı hedef yaş grubu önemli olmaktadır. Daha fazla araştırma algılanan ve ideal beden algısı arasındaki farklılıkların ne ölçüde sosyal beğenilirlik yanlılığından kaynaklandığını ve ne kadarının kişinin boyutuyla ilgili gerçek memnuniyetsizlikten kaynaklandığını keşfetmeye çalışmalıdır.

KAYNAKÇA

- Alagül, Ö. (2004). Farklı spor branşlarındaki sporcuların atılganlık ile beden algısı ilişkisi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ata ve ark. (2014). Beden algısı ve obezite. *Ankara Med J*, 14(3): 74-84.
- Balkanoğlu, E. (2022). 8-10 yaş arası tekvando ve jimnastik sporcularında beden algısı ve beslenme durumunun saptanması.
- Cash, T. F. (2002). Cognitive behavioral perspectives on body image. In T. F. Cash ve T. Pruzinsky (Eds.), *Body image: A handbook of theory, research, and clinical practice* (pp. 38–46). New York: Guilford Press.
- Collins, M. E. (1991). Body figure perceptions and preferences among preadolescent children. *International Journal of Eating Disorders*, 10, 199–208.
- Damiano, S. R., Paxton, S. J., Wertheim, E. H., McLean, S., Gregg, K. (2015). Can social factors influence the dietary restraint of girls as young as five? *International Journal of Eating Disorders*. <http://www.jeatdisord.com/content/3/S1/O23>.
- Davison, K. K., Markey, C. N., & Birch, L. L. (2003). A longitudinal examination of patterns in girls' weight concerns and body dissatisfaction from 5 to 9 years. *International Journal of Eating Disorders*, 33, 320–332.
- Demirer, Y. (2003). Beden Algısı ve Ruh Sağlığı. <http://www.tr.net/saglik/ruhsagligi> (erişimtarihi: 10.12.2013).
- Frisén, A., Holmqvist, K., Oscarsson, D. (2008). 13-Year-Olds' Perception of Bullying: Definitions, Reasons for Victimization and Experience of Adults' Response. *Educational Studies*, 34, 105-117.
- Gao, L., Ma, L., Xue, H., Min, J., Wang, H., Wang, Y. (2019). A 3-year longitudinal study of effects of parental perception of children's ideal body image on child weight change: The Childhood Obesity Study in China Mega-cities.
- Griffiths, S., Murray, S. B. ve Touyz, S. (2015). Extending the masculinity hypothesis: An investigation of gender role conformity, body dissatisfaction, and disordered eating in young heterosexual men. *Psychology of Men & Masculinity*, 16(1), 108-114. doi.org/10.1037/a0035958
- Grogan, S. (2007). *Body image: Understanding body dissatisfaction in men, women and children*. Routledge Psychology Press, 1-2.

- Grogan, S. (2008). *Body image: Understanding body dissatisfaction in men, women and children*. East Sussex: Routledge.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2013). *Multivariate Data Analysis*: Pearson Education Limited.
- Hamurcu, P. (2014). Obez bireylerde benlik saygısı ve beden algısının değerlendirilmesi. İstanbul Bilim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Healey, J. (Eds.). (2014). *Positive body image* (Vol. 372, pp. 1-2). Australia, The Spinney Press.
- Hekimoğlu, F. M. (2019). Duygu düzenleme süreçleri, kadınsılık-erkeksilik algısı, beden memnuniyetsizliği ile yeme tutumları arasındaki ilişki: Bir model önerisi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Herbozo, S., Tantleff-Dunn, S., Gokee-Larose, J., Thompson, J. (2004). Beauty and thinness messages in children's media: a content analysis. *Eating Disorders: The Journal of Treatment & Prevention*, 12:1, 21-34, DOI: 10.1080/10640260490267742.
- Hill, A. J., & Silver, E. K. (1995). Fat, friendless and unhealthy: 9-year-old children's perception of body shape and stereotypes. *International Journal of Obesity*, 19, 423- 430.
- Holub, S. C. (2008). Individual differences in the antifat attitudes of preschool-children: *The importance of perceived body size. Body Image*, 5, 317–321.
- İren, G. (2021). Egzersiz yapmanın genç yetişkinlerde ortoreksiya nervoza eğilimi ve beden memnuniyetine yönelik tutumlarıyla ilişkisi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Kale, M., Hurşidi, S., Karaboğa, A. B., (2021). Okul öncesi dönem beden algısı: *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 34, DOI: 10.26466/opus. 829749.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Karasar, N. (2017) *Bilimsel Araştırma teknikleri: Kavramlar, ilkeler, teknikler*.
- Kermez, F. İ., Tural, V., Akçınar, F. (2013). Okul Öncesi Dönemde Beden İmajı Algısı ve Beden Memnuniyetsizliği. *Hacettepe Journal of Sciences*, 24, 234-244.
- Knafo, H. (2016). The development of body image in school-aged girls: A review of the literature from sociocultural, social learning, psychoanalytic, and attachment theory perspectives. *The New School Psychology Bulletin*, 13, 1–16.

- Knowles, G., Ling, F. C. M., Thomas, G. N., Adab, P., McManus A. (2013) Body size dissatisfaction among young Chinese children in Hong Kong: a cross-sectional study. *Public Health Nutrition*, 18(6), 1067–1074. doi:10.1017/S1368980014000810.
- Koç, Z., (2007). Çocuklar ve Ergenlerde Okul Zorbalığının Toplumsal Nedenleri, *İlk Öğretmen Eğitimci Dergisi*, 12, ss.32-37.
- Leppers, I., Tiemeier, H., Swanson, S. A., Verhulst, F. C., Jaddoe, V. W.V., Franco, O. H., Jansen, P. W. (2017). Agreement Between Weight Status and Perceived Body Size and the Association with Body Size Satisfaction in Children. *Obesity*, 25, 1956-1964. doi:10.1002/oby.21934.
- Levitt, D. H. (2004). Drive for thinness and fear of fat among college women: Implications for practice and assessment. *Journal of College Counseling*, 7(2), 109-118.
- Lombardo, C., Battagliese, G., Pezzuti, L., Lucidi F., (2013) Validity of a figure rating scale assessing body size perception in school-age children. *Eat Weight Disord.* DOI10.1007/s40519-013-0085-0.
- Lwin, M. O. and Malik, S. (2011). The role of media exposure, peers and family on body dissatisfaction amongst boys and girls in singapore.
- MacConville, R. (2019). Positive body image in the early years : a practical guide. London: Jessica Kingsley Publishers. Mitchell, S. H., Petrie, T. A., Greenleaf, C. A., & Martin, S. B. (2015). A biopsychosocial model of dietary restraint in early adolescent boys. *Journal of Early Adolescence*, 1–25. <http://dx.doi.org/10.1177/0272431615619232>.
- Morrison, T. G., Kalin, R., Morrison, M. A. (2004). Body-image evaluation and body-image investment among adolescents: A test of sociocultural and social comparison theories. *Adolescence*, 39(155), 571-587.
- Neves, C. M., Cipriani, F. M., Meireles, J., Morgado, F. and Ferreira, M. (2017). Body Image In Childhood: An Integrative Literature Review. *Imagem Corporal Na Infância: Uma Revisão Integrativa Da Literatura. Revista paulista de pediatria : orgao oficial da Sociedade de Pediatria de Sao Paulo*, 35(3), 331–339. <https://doi.org/10.1590/1984-0462/;2017;35;3;00002>
- Oğuz, G. Y. (2005). Bir güzellik miti olarak incelik ve kadınlarla ilgili beden imgesinin televizyonda sunumu. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 4(1), 31-37.

- Özaltın, G. (2003). Beden İmgesi Değişimine Yaklaşımlar. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 13(51), 4-14.
- Paxton S. J. and Damiano S. R. (2017). The development of body image and weight bias in childhood. *Advances in Child Development and Behaviour*, 52, 269-298.
- Polat, A. (2007). Düzce ilindeki hemodiyaliz hastalarının beden imajı ve benlik saygısı düzeylerinin belirlenmesi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Potur, D. C. (2003). İlk gebelikte beden imajının algılanma durumunun değerlendirilmesi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ricciardelli, L. A and McCabe, M. P. (2001). Children's body image concerns and eating disturbance: a review of the literature. *Clinical Psychology Review*, Vol. 21, 325-344.
- Ricciardelli, L. A., McCabe, M. P. (2011). Body image development in adolescent boys. In T. Cash & L. Smolak (Eds.), *Body image: A handbook of science, practice and prevention* (2nd ed., pp. 85–92). New York: Guilford Press. Chapter 10.
- Schilder, P. (1950). The image and appearance of the human body, *International Universities Press*, New York.
- Sezer, F. E. (2018). 7-14 yaş arası obez çocuklarda beden algısının çocuğun kendisi ve ebeveyni tarafından değerlendirilmesi.
- Shapiro, S., Newcomb, M., & Loeb, T. B. (1997). Fear of fat, disregulated-restrained eating, and body-esteem: Prevalence and gender differences among eight- to ten-year old children. *Journal of Clinical Child Psychology*, 26, 358–365.
- Slade, P. D. (1994). *What is body image? Behaviour Research and Therapy*, 32(5), 497–502.
- Smolak, L. (2002). “*Body Image Development in Children*” *Body Image: A Handbook of Theory, Research and Clinical Practice*, Ed. Thomas F. Cash and Thomas Prozinsky, New York, Guilford Press, s.65-73.
- Souto, C. M. R. M., Garcia, T. R. (2002). Construction and validation of a body image rating scale: A preliminary study. *International Journal of Nursing Terminologies and Classifications*, 13(4), 117-126.
- Stice, E. (1994). Review of the evidence for a sociocultural model of bulimia nervosa and an exploration of the mechanism of action. *Clinical Psychology Review*, 14(7), 633–661. doi: 10.1016/0272-7358(94)90002-7.

- Tatangelo, G., McCabe, M., Mellor, D. & Mealey, A. (2016). A systematic review of body dissatisfaction and sociocultural messages related to the body among preschool children. *Body Image*, 18, 86–95.
- Tazegül, Ü. (2018). Sporcuların kişilik özellikleri ile bedenlerini beğenme düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:17, Sayı:68*, (1518-1526).
- Temel, M. (2005). Beden İmajını Etkileyen Faktörler ve Beden İmajı Doyumu. *Sendrom Dergisi*, 62-65.
- Thelen, M. H., Powell, A. L., Lawrence, C., & Kuhnert, M. E. (1992). Eating and body image concerns among children. *Journal of Clinical Child Psychology*, 21, 41-46.
- Thompson, J. K., Heinberg, L. J., Altabe, M., Tantleff Dunn, S. (1999). *Exacting beauty: Theory, assessment, and treatment of body image disturbance*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Tiggemann, M., & Wilson-Barrett, E. (1998). Children's figure ratings: Relationship to self-esteem and neg-ative stereotyping. *International Journal of Eating Disorders*, 23, 83 – 88.
- Tremblay, L., Lovsin, T., Zecevic, C., Lariviere, M. (2011). Perceptions of self in 3–5-year-old children: A preliminary investigation into the early emergence of body dissatisfaction. *Body Image*, 8, 287– 292.
- Tuzgöl, K. (2018). Lacanyen Psikanalitik Kuram ve Öznenin Konumu. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi, Ocak*: 41-53.
- Ünüvar, U. (2006). Sünnetsiz ve Sünnetli Yetişkinlerin Beden Algıları ve Benlik Saygıları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Wertheim, E. H., Paxton, S. J. (2011). Body image in adolescent girls. In T. Cash ve L. Smolak (Eds.), *Body image: A handbook of science, practice and prevention* (2nd ed., pp. 76–84). New York: Guilford Press. Chapter 9.
- Wolf, E. J., Harrington, K. M., Clark, S. L., Miller, M. W. (2013). Sample size requirements for structural equation models: An evaluation of power, bias, and solution propriety. *Educational and Psychological Measurement*, 73(6), 913-934.
- Yang, C.J., Gray, P. ve Pope, H.G. (2005). Male body image in Taiwan versus the West: Yanggang Zhiqi meets the Adonis complex. *American Journal of Psychiatry*, 162, 263- 269.

- Yılmaz, B. (2017). Bir grup lise öğrencisinin internet kullanımlarının beden algıları ve yeme tutumları ile ilişkisi. Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ziyalar, A. (1980). *Sosyal Psikiyatri*. Yüce Yayınları, 259-265.

EKLER**EK 1. Tez/Araştırma/Anket/Çalışma İzni/Etik Kurulu İzini Talep Formu ve Onay Tutanak Formu**

T.C	
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİNİ / ETİK KURULU İZİNİ	
TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU	
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
T.C. NOSU	
ADI VE SOYADI	Özge ŞİBDAR
ÖĞRENCİ NO	2021011017
TEL. NO.	
E - MAİL ADRESLERİ	
ANA BİLİM DALI	Psikoloji
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	Tez
İSTEKDE BULUNDUĞU DÖNEME AİT DÖNEMLİK KAYDININ YAPILIP-YAPILMADIĞI	2022 / 2023 - GÜZ / DÖNEMİ KAYDINI YENİLEDİM.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	
TEZİN KONUSU	Okul Çağındaki Çocuklarda Piktogram ile Ölçülen Beden Algısının Beden Kitle İndeksi ile Uyumu ve Beden Memnuniyetsizliğinin İncelenmesi
TEZİN AMACI	Bu ölçeği kullanan çocuklarda vücut ölçüsü memnuniyetsizliğinin boyutunu incelemek ve okul çağı çocuklarda beden algısı ölçeği bulunmadığı için Collins(1991) tarafından geliştirilen Çocuk Beden Algısı ölçeğinin (Children's Body Image Scale) 7-11 Türkiye'de Okul Çağı Çocuklardan oluşan bir örnekleme psikometrik uygulaması yapılarak geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yapmaktır. Çocuklar arasında sağlıklı kiloyu teşvik etmek için müdahale stratejileri oluşturulmalı. Bu yönde sağlıklı beden algısı değerlendirmesi hakkında ebeveynler ve çocuklarla iletişim kurulup sağlığı geliştirme programları oluşturulmasında alanı güçlendirecektir.Çocuklar beden görünümünü yanlış algılıyor ve buna bağlı olarak sağlıksız beslenme davranışları ortaya çıkması obezite ile ilişkilidir. Düşük beden algısı erken yaşlarda görülebilmektedir. Bu da düşük benlik saygısı ve depresif belirtiler için bir risk faktörü oluşturmaktadır. Beden memnuniyetsizliği sağlıksız diyet programları veya kas geliştirme davranışları ile beraber düzensiz yemek yeme ve klinik yeme bozuklukları şeklinde sağlık sorunlarının ortaya çıkmasına neden olarak görülmektedir.Düşük beden algısı çocukların beden görünümünde yanlış değerlendirmelerin oluşmasına etken oluyor. Bununla beraber çocuklar vücut tutumları nedeniyle ayrımcılığa uğramaktadırlar. Çocuklarda henüz tanımlanmayan beden memnuniyetsizliğinin ergenlik sürecindeki bulgularla uyumlu olumsuz sonuçları olabileceği düşünülmektedir. Beden algısı ile ilgili değerlendirmelerin gelişimine hangi faktörlerin katkıda bulunduğu belirlenmesinde ve çocuklarda beden algısının gelişiminin önemi ile ilgili önleyici müdahale yöntemlerinin ortaya konabilmesi için bu ölçeğin kullanıma açılması alana katkı sağlayacaktır.

<p>TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ</p>	<p>Araştırma örneklemini, Adana ilinde 140 kırsal ve 140 kent bağlamından olmak üzere iki farklı sosyo-ekonomik düzeyi temsilen 280 okul çağı çocuk oluşturmaktadır. Children Body Image Scale kullanılacak olup, ölçek 7-11 yaş grubundaki çocuklarla yapılan görüşmelerde kullanılan bilgisayar ortamında hazırlanarak değiştirilmiş fotoğraflardan oluşan 7 basamaklı bir ölçektir. Çocuk silüetlerinin boyutları zayıf olandan büyük olan bedene kadar sırayla devam etmekte olup silüetlerde 1'den başlayarak 7'ye kadar devam eden derecelendirme mevcuttur. Ölçek ilk olarak 280 çocuğa uygulanacaktır. 147 çocuğa 15 gün arayla ikinci ölçüm uygulanacaktır. Bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama modellerinde yer alan kesitsel tarama modelinde yürütülecektir.</p>
<p>ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER/ KURUMLARIN ADLARI</p>	<p>MEB ADANA İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ</p>
<p>İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AİT BİLGİLER (KURUMUN ADI-ŞUBESİ/ MÜDÜRLÜĞÜ - İLİ - İLÇESİ)</p>	<p>Adana Çukurova İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Adana Seyhan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Adana Sarıçam İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü,</p>
<p>YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ HANGİ KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAĞI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER</p>	<p>Çalışma öncesinde velilere yazılı olarak bilgi verilecek ve onam formları alınacak. Çocuklarla bire bir beden algısına dair görüşme yapılarak boy-vücut ağırlığı ölçümleri alınacaktır. Çocuk Beden Algısı Ölçeği: (Children Body Image Scale) 7-11 yaş grubundaki çocuklarla yapılan görüşmelerde kullanılan bilgisayar ortamında hazırlanarak değiştirilmiş fotoğraflardan oluşan 7 basamaklı bir ölçektir (Truby ve Paxton, 2002). (Veri toplama aracında Türkçe çevrilecek ifadeler yer almamakta olup sadece görsellerde yer alan silüetler bulunmaktadır). Çocuk silüetlerinin boyutları zayıf olandan büyük olan bedene kadar sırayla devam eden silüetlerde 1'den başlayarak 7'ye kadar devam eden derecelendirme mevcuttur. Silüetler cinsiyete göre yedi kız ve yedi erkek olmak üzere ayrı görsellerden oluşan iki ayrı versiyonu vardır. Değerlendirici tarafından çocuklarla bire bir görüşme yapılacak. 7-11 yaş okula devam eden çocuklara uygulanacaktır. 2021-2022 Eğitim Öğretim Yılı 1. döneminde uygulanması planlanmaktadır.</p>

UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AİT ANKETLERİN/ ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇELERİN UYGULANACAĞI	<p>Çocuk Beden Algısı Ölçeği (Children's body image scale)</p> <p>Çocuk Bilgi Formu: Çocuk bilgi formu araştırmacı tarafından hazırlanmış olup çocuğun yaş, cinsiyet, boy, kilo ve beden kitle endeksi bilgilerini içermektedir.</p> <p>Vücut ağırlığı ölçümü: Vücut ağırlıkları ölçümünde (kg) 0,1 kg'a duyarlı hassas tartı kullanılarak okul forması içinde ayakkabısız olarak ölçülecektir.</p> <p>Boy ölçümü: Boy uzunluğu (cm) boy ölçer kullanılarak çocukların Frankfurt düzlemde (kulak kanalı ile orbitale alt sınırı aynı hizada, bakışlar yere paralel iken) dururken ölçüm yapılması planlanmaktadır.</p>
EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR, ... V.B. GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADET/SAYFA OLDUKLARINA AİT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)	<p>1) (..) Sayfa Çocuk Beden Algısı (Children's body image scale) Ölçeği.</p> <p>2) (.) Sayfa Anketi.</p> <p>3) (1) Sayfa Çocuk Bilgi Formu.</p> <p>4) (....) Sayfa</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
ÖĞRENCİNİN ADI - SOYADI: Özge ŞİBDAR	<p>ÖĞRENCİNİN İMZASI: Enstitü müdürlüğünde evrak aslı ıslak imzalıdır.</p> <p>TARİH:21 / 10/ 2023</p>

TEZ/ ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU						
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.						
2. Anılan konu ..Gelişim Psikolojisi. faaliyet alanı içerisine girmektedir.						
1.TEZ DANIŞMANININ ONAYI Prof. Dr. Nurgül ÖZPOYRAZ	2.TEZ DANIŞMANININ ONAYI(VARSA) Doç. Dr. Mustafa KALE	ANA BİLİM DALI BAŞKANININ ONAYI Prof.Dr.Şükrü Uğuz		SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜN ONAYI Prof. Dr. Murat KOÇ		
Adı - Soyadı:	Adı - Soyadı:	Adı - Soyadı:		Adı - Soyadı:		
Unvanı:	Unvanı:	Unvanı:		Unvanı:		
İmzası: Enstitü müdürlüğünde evrak aslı ıslak imzalıdır. ... / ..... / 20....		İmzası: Enstitü müdürlüğünde evrak aslı ıslak imzalıdır. ..... // 20.....		İmzası: Enstitü müdürlüğünde evrak aslı ıslak imzalıdır. .... / .... / 20...		
ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AİT BİLGİLER						
Adı - Soyadı: Şahnaz ŞAHINKARAKAŞ	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN	Adı - Soyadı: Deniz Aynur GÜLER	Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN	Adı - Soyadı: Mustafa Tevfik ODMAN	Adı - Soyadı: Hüseyin Mahir FİSUNOĞLU	Adı - Soyadı: Jülide İNÖZÜ
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.
İmzası: Enstitü müdürlüğünde evrak aslı ıslak imzalıdır. ..... / ..... / 20.....	İmzası: Enstitü müdürlüğünde evrak aslı ıslak imzalıdır. / ..... / 20.....	İmzası: Enstitü müdürlüğünde evrak aslı ıslak imzalıdır. / ..... / 20.....	İmzası: Enstitü müdürlüğünde evrak aslı ıslak imzalıdır. / ..... / 20.....	İmzası: Enstitü müdürlüğünde evrak aslı ıslak imzalıdır. / ..... / 20.....	İmzası: Enstitü müdürlüğünde evrak aslı ıslak imzalıdır. / ..... / 20.....	İmzası: Enstitü müdürlüğünde evrak aslı ıslak imzalıdır. / ..... / 20.....
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
OY BİRLİĞİ İLE	X	Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince İncelenmiş olup, ... / ..... / 20..... / ..... / 20..... tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli iznin verilmesi taraflarımızca uygundur.				
OY ÇOKLUĞU İLE						
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ SEKRETERLİĞİNE ONAYLAR ALINMAK ÜZERE TESLİM EDİLECEKTİR. AYRICA FORMDAKİ YAZI ON İKİ PUNTO OLACAK ŞEKİLDE YAZILACAKTIR.						

Ek 2. Bilgilendirilmiş Onam Formu

ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ ETİK KURULU BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Bu formun amacı araştırma ile ilgili olarak sizi bilgilendirmek ve katılmanız ile ilgili izin almaktır.

Bu kapsamda “Okul Çağındaki Çocuklarda Piktogram ile Ölçülen Beden Algısının Beden Kitle İndeksi ile Uyumunu ve Beden Memnuniyetsizliğinin İncelenmesi ” başlıklı araştırma “Özge ŞİBDAR” tarafından **gönüllü katılımcılarla** yürütülmektedir. Araştırma sırasında sizden alınacak bilgiler gizli tutulacak ve sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Araştırma sürecinde konu ile ilgili her türlü soru ve görüşleriniz için aşağıda iletişim bilgisi bulunan araştırmacıyla görüşebilirsiniz. Bu araştırmaya **katılmama** hakkınız bulunmaktadır. Aynı zamanda çalışmaya katıldıktan sonra çalışmadan **cıkabilirsiniz**. Bu formu onaylamanız, **araştırmaya katılım için onam verdiğiniz** anlamına gelecektir.

Araştırmayla İlgili Bilgiler:

Araştırmanın Amacı: Mevcut çalışmanın amacı bu ölçeği kullanan çocuklarda beden ölçüsü memnuniyetsizliğinin boyutunu araştırmak ve okul çağı çocuklarda beden algısı ölçeği bulunmadığı için Collins (1991) tarafından geliştirilen beden algısı ölçeğinin Türkiye’de okul çağı çocuklardan oluşan bir örnekleme psikometrik uygulaması yapılarak incelemektir.

Araştırmanın Nedeni: Bu ölçeğin kullanımıyla birlikte çocukluk döneminde beden algısı değerlendirmesinde hangi faktörlerin etkili olduğu belirlenebilecektir. Okul çağı çocuklarında beden algısı gelişiminin öneminin anlaşılması önleyici müdahale yöntemlerinin ortaya konulmasına yardımcı olarak alana katkı sağlayacaktır.

Araştırmanın Yürütüleceği Yer: Milli Eğitim Bakanlığı – Adana İli – Çukurova, Seyhan, Sarıçam İlçeleri

Çalışmaya Katılım Onayı:

Araştırmanın amacını, nedenini, yürütüleceği yer ile ilgili bilgileri okudum ve gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Araştırma ile ilgili ayrıntılı açıklamalar yazılı ve sözlü olarak tarafıma sunuldu. Bu araştırmaya ile ilgili faydalar ve riskler ile ilgili bilgilendirildim.

Bu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının (Islak imzası ile***)

Adı-Soyadı:

İmzası***:

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Özge ŞİBDAR

e-posta:

İmzası:

EK 3. Veli Onam Formu

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, “Okul Çağındaki Çocuklarda Piktogram ile Ölçülen Beden Algısının Beden Kitle İndeksi ile Uyumunu ve Beden Memnuniyetsizliğinin İncelenmesi” adıyla, 2022-2023 Eğitim-Öğretim yılında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Bu ölçeği kullanan çocuklarda beden ölçüsü memnuniyetsizliğinin boyutunu araştırmak ve okul çağı çocuklarda beden algısı ölçeği bulunmadığı için Collins (1991) tarafından geliştirilen beden algısı ölçeğinin Türkiye’de okul çağı çocuklardan oluşan bir örnekleme psikometrik uygulaması yapılarak incelemektir. Bu ölçeğin kullanımıyla birlikte çocukluk döneminde beden algısı değerlendirmesinde hangi faktörlerin etkili olduğu belirlenebilecektir. Okul çağı çocuklarında beden algısı gelişiminin öneminin anlaşılması önleyici müdahale yöntemlerinin ortaya konulmasına yardımcı olunması hedeflenmektedir.

Araştırma Uygulaması: Görüşme Formu / Gözlem / Ölçek Uygulaması şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı’nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmamama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı :Özge ŞİBDAR

İletişim bilgileri :

*Velisi bulunduğum ..... sınıfı ..... numaralı öğrencisi .....
.....'in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum.
(Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).*

...../...../.....

İsim-Soyisim İmza:

Veli Adı-Soyadı :

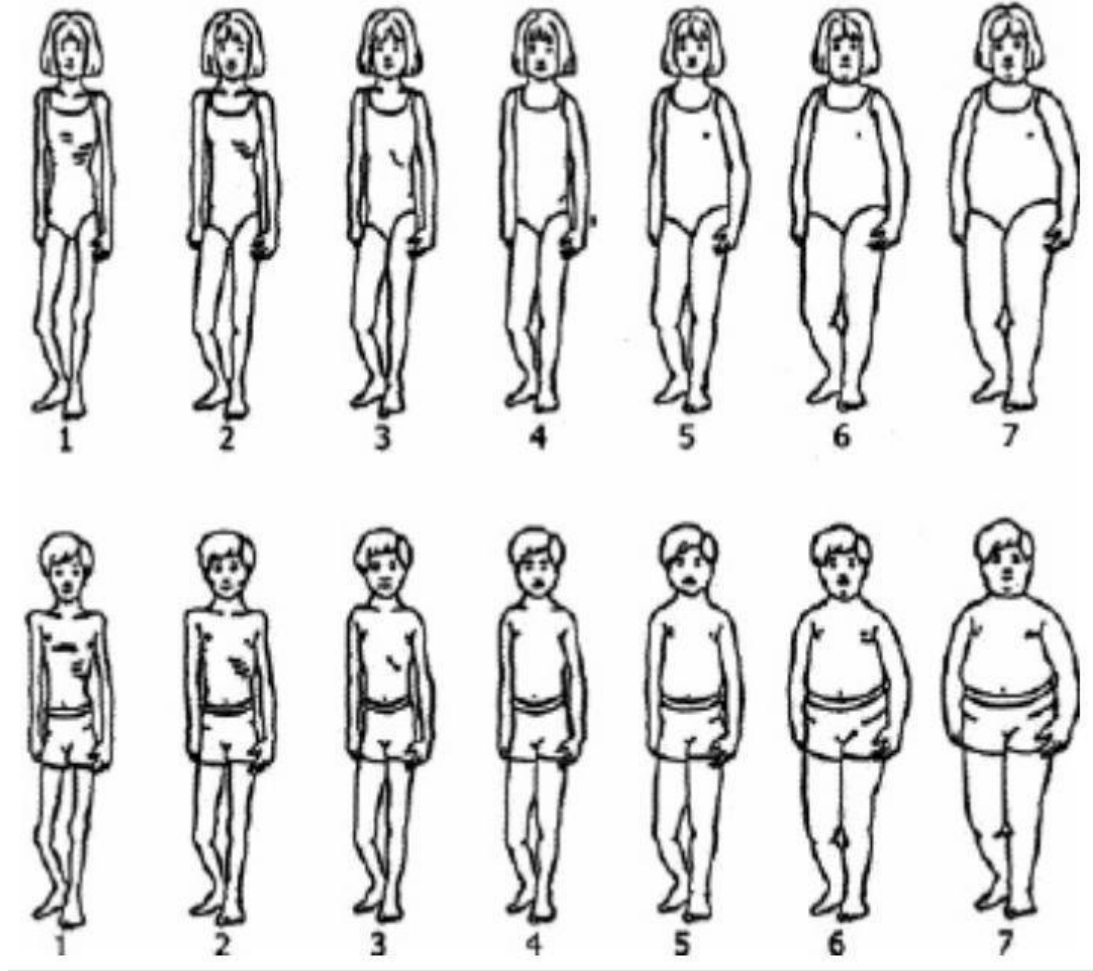
Telefon Numarası :

EK 4. Çocuk Bilgi Formu**ÇOCUK BİLGİ FORMU****DEMOGRAFİK BİLGİLER**

- 1) DOĞUM TARİHİ:
- 2) CİNSİYET:
Kız ..... Erkek .....
- 3) YAŞ:
- 4) OKULA KAÇINCI SINIFTA DEVAM EDİYOR :

ÖLÇÜM BİLGİLERİ

- 5) BOY:
- 6) KİLO:
- 7) BEDEN KİTLE ENDEKSİ:
- 8) ALGILANAN BEDEN ÖLÇÜSÜ SİLÜET SEÇİM:
- 9) İDEAL BEDEN ÖLÇÜSÜ SİLÜET SEÇİM:

Ek 5. Çocuk Beden Algısı Ölçeği (Children's Body Image Scale)

Şekil 1: Cinsiyete göre çocuklar için resimli beden algısı ölçeği (Collins, 1991).

EK 6. Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Etik İzin Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : E-23867972-050.01.04-2200008211
Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurulunun Kararı Alınması Hk.

01.11.2022

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi: 09.03.2021 tarih ve E-81570533-050.01.01-2100001828 sayılı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu konulu yazı.

İlgi tarihli yazı kapsamında Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesindeki Lisansüstü programlarda tez aşamasında kayıtlı olan Sultan ALPERGİN ile Özge ŞİBDAR isimli öğrencilerin tez etik kurul evrakları "Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Onaylan" alınmak üzere Ek'te sunulmuş olduğunu arz ederim.

Prof. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Ek :

- 1 - Özge ŞİBDAR'ın Etik Kurul Dosyası.
- 2 - Sultan ALPERGİN'in Etik Kurul Dosyası.

EK 7. Çağ Üniversitesi Rektörlüğü Tez Etik İzin Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : E-81570533-044-2200008433

08.11.2022

Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurul İzni Hk.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a) 25.10.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200007962 sayılı yazınız.
b) 27.10.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200008043 sayılı yazınız.

İlgi yazılarda söz konusu edilen **Ezgi Derya Tertemiz** ve **Özge Şibdar** isimli öğrencilerimize ait tez evrakları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunda incelenerek uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ünal AY
Rektör

EK 8. Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Anket İzin Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : E-23867972-044-2200008564
Konu : Özge ŞİBDAR'ın Tez Anket İzni
Hk.

11.11.2022

T.C.
ADANA İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE

Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programında kayıtlı Özge Şibdar isimli öğrencimizin, “Okul Çağındaki Çocuklarda Piktogram ile Ölçülen Beden Algısının Beden Kitle İndeksi ile Uyumunu ve Beden Memnuniyetsizliğinin İncelenmesi” konulu tez çalışması üniversitemiz öğretim üyesi Prof. Dr. Nurgül Özpoyraz 1.Tez Danışmanı, Doç. Dr. Mustafa Kale 2.Tez Danışmanlığında yürütülmektedir. Adı geçen öğrenci tez çalışmasında Adana İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı Çukurova, Seyhan ve Sançam İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinde öğrenim gören 7-11 yaş okula devam eden öğrencileri kapsamak üzere kopyası Ek’lerde sunulan anket uygulamasını yapmayı planlamaktadır. Üniversitemiz Etik Kurulunda yer alan üyelerin onayları alınmış olup, gerekli iznin ve verilmesi hususunu bilgilerinize sunarım.

Prof. Dr. Ünal AY
Rektör

Ek :

- 1 - 2 Sayfa Etik Kurul Formu.
- 2 - 2 Sayfa MEB Ön Başvuru Formu.
- 3 - 1 Sayfa Etik Kurul Onay Yazısı.
- 4 - 1 Sayfa Etik Kurul İzin Yazısı.
- 5 - 1 Sayfa İzin Ekran Görüntüsü.
- 6 - 1 Sayfa Danışman ve Ana Bilim Dalı Başkanı Onayı.
- 7 - 1 Sayfa Bilgilendirilmiş Onam Formu.
- 8 - 2 Sayfa Piktogram Ölçeği.
- 9 - 1 Sayfa MEB Araştırma İzin Başvuru Taahhütnamesi.
- 10 - 1 Sayfa Veli Onam Formu.
- 11 - 23 Sayfa Onaylı Tez Öneri Dosyası

EK 9. Adana Milli Eğitim Müdürlüğü Tez Anket İzin Yazısı

T.C.
ADANA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-98258552-605.01-65361967
Konu : Özge ŞİBDAR' ın
Uygulama İzni

08.12.2022

ÇAĞ ÜNİVERSİTESİNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü)

İlgi: a) 11.11.2022 tarihli ve E-23867972-044-2200008564 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamı'nın 07.12.2022 tarih ve E-98258552-605.01-65216142 sayılı onayı.

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Psikoloji Tezli yüksek lisans öğrencisi Özge ŞİBDAR' ın "Okul Çağındaki Çocuklarda Fiktogram İle Ölçülen Beden Algısının Beden Kitle Endeksi İle Uyumu Ve Beden Memnuniyetsizliğinin İncelenmesi " başlıklı çalışması kapsamında Adana İli Çukurova,Seyhan ve Sançam ilçelerindeki öğrenim gören 7-11 yaş öğrenim gören öğrencilerle uygulama yapmak isteği ile ilgi (b) olur ekte gönderilmiştir.

2020/2 Nolu Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesi 28. Maddesi gereği; Bilimsel Araştırma sonuç raporunun ya da Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanında arşivlenmesine izin verildiğine dair tez sonuç linkinin çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde Müdürlüğümüze gönderilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Yaşar KOÇAK
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Ek:
- Onay Örneği (1 Sayfa).

T.C.
ADANA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-98258552-605.01-65216142
Konu : Özge ŞİBDAR'ın
Uygulama İzni

07/12/2022

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Çağ Üniversitesi'nin 11.11.2022 tarih ve E-23867972-044-2200008564 yazısı.

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Psikoloji Tezli yüksek lisans öğrencisi Özge ŞİBDAR'ın "Okul Çağındaki Çocuklarda Fiktogram İle Ölçülen Beden Algısının Beden Kitle Endeksi İle Uyumu Ve Beden Memnuniyetsizliğinin İncelenmesi " başlıklı çalışması kapsamında Adana İli Çukurova,Seyhan ve Sançam ilçelerindeki öğrenim gören 7-11 yaş öğrenim gören öğrencilerle uygulama yapmak isteği ile ilgili ilgi yazı ekte sunulmuştur.

Söz konusu uygulama çalışmasının, İlimiz İl Araştırma Değerlendirme Komisyonu'nun 06/12/2022 tarihli "Uygundur" raporu doğrultusunda, 2022-2023 Eğitim-Öğretim yılında, eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde, okul içerisinde öğrencilerin yer aldığı herhangi bir görüntü kaydı yapılmadan, 2020/2 nolu Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine göre uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Yaşar KOÇAK
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
07/12/2022

Huriye KÜPELİ KAN
Vali a.
Vali Yardımcısı